

Gen. EDMONDO DE BENZI, italų kariškis, įžengęs į Triestą po praėjusio karo. Jis perima Triesto administraciją.

PIRMOJI DIENA

Po atidaromųjų pamaldų, kurias spalio 8 d. 9 val. nauj. parapijos bažnyčioje atlikė Federacijos dvasios vad. prel. J. Balkūnas ir pamokslą pasakė J. E. vysk. V. Brizgys, Carter viešbuty buvo pradėtas ir pats kongresas. Jį atidarė kongreso rengimo komiteto pirm. dr. Ad. Damušis. J prezidentūmą buvo išrinkti: Al. Aleksis, Ad. Damušis, D. Kaminskienė ir V. Kudirka, j sekretoriata: V. Kasparavičiūtė, M. Samsonaitė - Lutkienė ir V. Palubinskas, j rezoliucijų ir sveikinimų komisija: J. Staniškis (pirm.), St. Barzdukas, kun. J. Borevičius SJ, kun. St. Raila, K. Šukys ir Alfr. Yatska, j mandatu komisija: S. Laniauskas, Elz. Samienė ir J. Žilionis, j nominacijų komisija: kun. J. Borevičius SJ, kun. dr. A. Juška ir V. Kudirka.

Katalikų Federacijos seimas

Dalyvavo 73 atstovai; bankete svečių 250; katedra pilnutėlė. Daugiausia svarstyti jaunimo reikalai; naujos valdybos pirmininku išrinktas Dr. A. Damušis

re, vadovaujant "Draugo" red. L. Šimuciui, dalyvaujant "Darbininko" red. nariui J. Brazaičiui, "Draugo" bendradarbių klubo pirm. kun. A. Juška, prel. I. Albavičiui, St. Piežai, St. Barzdukui ir kt. Buvo pasisakyta ypač šiais klausimais: informacijos pilnumo ir objektyvumo, bendradarbių kvietimo, sąjūdžių atskirais klausimais sudarymo, parengimų ir knygų vertinimo, savo pavardėmis pasirašančių auto-

rių pasisakymų laisvės ir t.t. **Moksliečių ateit. sąjungos** centro valdyba vakare taip pat tarėsi su j kongresą atvokusiais ateitininkų dvasios vadais ir kt. moksliečių ateitininkų veikėjais.

ANTROJI DIENA

Gedulingas mišias antrąją kongreso dieną 8 val. ryto šv. Jono katedroje už mirusius Federacijos narius ir Lietuvos laisvės kovotojų atlikė prel. Ig. Albavičius.

dimu lietuviškai jau nekalbant lietuvių vaikams (šį laikraštėlį anglų kalba leisias Lietuvių Seserų Institutas), jaunimo tarpusavio bendravimu bei bendradarbiavimu.

Lietuviškai jaunimo veiklą planuoti ir remti kongresas taip pat nutarė prie Federacijos centro valdybos įsteigti savarankiškai veikiantį jaunimo sekretoriata su centro valdybos skiriamu direktorium ir jaunimo organizacijų atstovais bei jaunimo fondą, kurio lėšas sudarys lietuviškų parapijų ir organizacijų kasmetinės įmokos bei aukos.

Prof. J. Gravrogas

spalio 9 d. popietiniame posėdyje skaitė aktualią paskaitą apie katalikų akciją, pabrėždamas atskirus jos momentus: maldos ir religinius sąjūdžius, labdaros reikalingumą, kultūrinį, visuomeninį bei politinį katalikų reiškimą ir t.t.

Į naują ALR Kat. Federacijos Centro Valdybą

slaptu balsavimu buvo išrinkti: kun. dr. A. Juška,

prelat. Ig. Albavičius, prel. J. Balkūnas, prel. Pr. Juras, kun. J. Borevičius SJ, dr. A. Damušis, D. Kaminskienė, J. Kavaliūnas, M. Rudienė, kun. St. Raila ir L. Šimutis; kandidatais liko: J. Aleksis, kun. V. Bagdonavičius, V. Kudirka, St. Pieža, R. Valatka ir k. Naujoji centro valdyba pareigomis pasiskirstė šitaip: prel. J. Balkūnas — dvasios vad. dr. A. Damušis — pirm., L. Šimutis ir D. Kaminskienė — vicepirm., kun. dr. A. Juška — sek., kun. J. Borevičius SJ — jaunimo vedėjas, prel. P. Juras — Kat. Kultūros Instituto vedėjas, prel. Ig. Albavičius — išd., St. Raila — kat. akcijos vedėjas, M. Rudienė ir J. Kavaliūnas — išdo globėjai.

Tuo pačiu metu

ROBERT H. JACKSON, ofres Aukščiausiojo Teismo teisėjas.

buvo priimtos rezoliucijos

* prašyti šv. Tėvų, kad ryšium su Marijos metais po pamaldų visame pasaulyje būtų įvesta invokacija: garbinkime Marijos širdį.

* paremti arkivyskupo Jurgio Matulaičio beatifikacijos bylą moraliai ir materialiai.

* paskatinti lietuvius, ypač intelektualus, kad jie jungtųsi į parapijų religines organizacijas;

* paraginti katalikus, kad labdaros reikalą remtų pastoviai įnašais.

* uoliai dalyvauti bendruomenės vadovybės rinkimuose;

* jaunimo reikalui palaikyti gyvą religinę ir tautinę dvasią šeimose, sudaryti parapijose jaunimui lietuviškai auklėtis tinkamas sąlygas;

* paskatinti katalikus politines grupes ir katalikus, dalyvaujančius politikoje, veikti tarpusavio darnos dvasia.

Vakare buvo banketas, kuriame dalyvavo apie pusantro šimto svečių. Banketo vedėjas buvo inž. A. Rudis. Buvo pakviesti kalbėti Dr. J.

Meškauskas ir vietos vyskupas augziliaras John Krol. Bankete dainavo N. Auksčiuolienė.

TREČIA DIENA

Iškilmingos pamaldos buvo naujosios parapijos bažnyčioje. Mišias atnašavo prel. J. Balkūnas, pamokslą sakė vysk. V. Brizgys. Po pamaldų parapijos salėje buvo svečių priėmimas.

Po pietų 2 val. vėl Carter salėje buvo iškilmingas spaudos atgavimo paminėjimas. Kalbėjo J. Brazaitis; meninę programą atliko Mikulskio vadovaujamas "Čiurlionio" ansamblis. Iš spaudos mėnėjimo visi nuėjo į katedrą, kur buvo "šventoji valanda" — Marijos metų minėjimas. Pamaldoms vadovavo prel. K. Vasyš, pamokslą apie Marijos garbinimą pasakė prel. J. Balkūnas, dalyvaujant Clevelando vysk. E. F. Hoban.

"Čiurlionio" ansamblis čia atliko religinį koncertą. Žmonių buvo pilna katedra, nepaisant blogo oro.

Chicago užtvino

Chicagoje spalio 10 buvo "prakiuręs dangus", kuris aptvindė žemutinę miesto dalį. Daug namų ir įmonių apsemta, išsiliejus Chicagos upei. Miestui nuostolių pridaryta už 10 milijonų dolerių, o įskaitant ir privačių žmonių nuostolius 100 milijonų dol. Devyni žmonės žuvo susisiekimo nelaimėse. Sakoma, kad tokio smarkaus lietaus seniai neprisimenama, nes prilijo iki 7,45 inčų.

Po sveikinimų buvo padaryti kuopų ir apskričių pranešimai. Centro valdybos darbus apžvelgė dvasios vad. prel. J. Balkūnas, pirm. St. Pieža, vicepirm. L. Šimutis, sek. kun. dr. A. Juška ir kt. Buvo pasisakyta dėl būsimosios centro valdybos vietos: branduolys buvo nutarta palikti Chicagoj, mažumą narių rinkti iš kitų vietovių. **Pasitarimas katalikų spaudos reikalais** įvyko tos pačios dienos va-

Jaunimo auklėjimo ir lavinimo reikalai

buvo paskirtas visas spalio 9 d. priešpietinis posėdis, prasidėjęs tuoj po 9 val. Klausimą referavo kun. St. Raila. Kaip koreferentai pasisakė Lietuvių Seserų Instituto atstovė motina M. Aloyza, LK Moterų Sąjungos atstovė D. Kaminskienė, vyčių atstovas J. Juozaitis ir ateitininkų atstovas kun. V. Dabušis.

Šiuo aktualiu jaunimo lietuvių išlaikymo klausimu pasisakė ir visa eilė kongreso dalyvių.

Pagrindinės mintys susiformulavo šiais punktais: jaunimo lietuvių išlaikymą remti šiais veiksniais — krikščioniškos ir tautinės lietuviškų šeimų dvasios palaikymu, lietuviško lietuvių parapijų gyvenimo stiprinimu, tinkamu lietuvių dalykių dėstymu parapijose lietuvių mokyklose, reikiamu moralinių ir materialinių darbo sąlygų sudarymu šeštadieninėms vargo mokykloms, lietuviškos dvasios laikraščio lei-

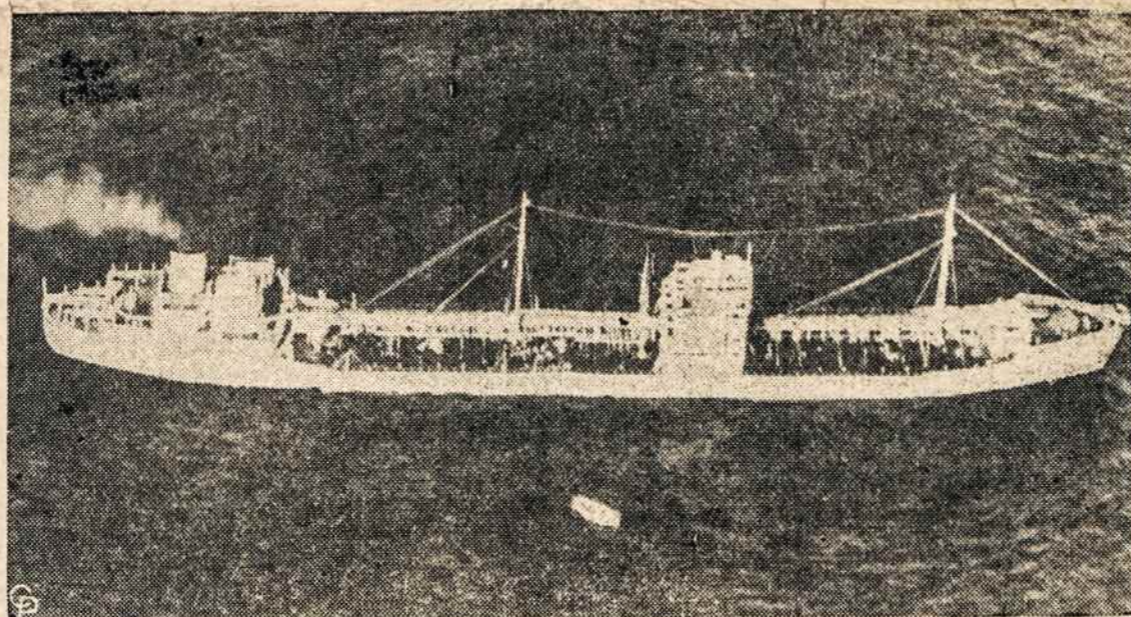
Kas būtų, jei Amerika pasitrauktų

Anglijoje, Blackpool vasarvietėje, buvo suvažiuosusių 4000 konservatorių partijos atstovų, kuriems Churchillis pasakė kalbą. Priminęs, kad praėjusio karo sąjungininkas (Sov. Rusija) pasidarė "pabaisa" (dread), nes įsigeidė visą pasaulį užvaldyti, W. Churchillis pabrėžė, jog dabar negalima rizikuoti būti nestipriam: "taika yra tik stiprybėje". Toliau Churchillis prisiminė Londono konferenciją, kaip padėtą pagrindą stiprybei ir taikai, įspėjęs prancūzus nebesiekti daugiau nuolaidų iš Vokietijos. Jei Londono konferencijos nutarimai būtų išjudinti, Churchillio nuomone, Amerika

ieškotų kitų priemonių savo saugumui užtikrinti, o be Amerikos visa Europa būtų praryta komunizmo; mirtis ištiktų ir britų salas.

ŽUVO KAPITONAS IR 35 JŪRININKAI

Atlanto vandenyne, netoli Virginijos krantų, staigios audros užkluptas, nuskendo prekinis laivas Mormackite su kapitonu ir 35 jūrininkais. Laivas buvo taip greitai apverstas, jog nebuvo kada nei pavojaus ženklą pasiųsti. Vandens apsemtus jūrininkus dar užpuolė rykliai, kurių buvo arti 300-400.

TANKERIS Allentow, atskubėjęs į tą vietą, kur paskendo prekinis laivas Mormackite (150 mylių nuo Virginijos krantų).

Šv. Ksaveras indam ar portugalam?

Indija siekia atgauti Portugalijos valdomą Goa sritį, kur yra palaidotas šv. Pranciškus Ksaveras. Portugalai nenori paleisti iš rankų nei tos srities nei šventojo kapo. Nesenai Portugalijos ministeris pirmininkas pareiškė, kad katalikai negalį užleisti tos šventos vietos pagonims.

Ryšium su ta kalba Indijoje pasklido žinios, kad ir popiežius yra priešingas, kad Goa iš Portugalijos valdžios perimtų Indija. Žinios yra melagingos. Apie tai pats Indijos ministeris pirmininkas Nehru parlamente pareiškė: "Yra ne-

teisinga ir klaidinga, ir aš tai kategoriškai sakau, kad Jo Šventenybė Popiežius daro kurių kliūčių mums gauti Goa. Taip pat Indijos katalikų aukštieji dvasiškai mūsų siekimus paremia." Po tos pirmininko kalbos Indijos parlamento narys katalikas T. Kotukapilly atsisotęs išreiškė padėką ir savo pritarimą Nehru teisingiems žodžiams.

Kam turi būti ištikimas?

Jungtinių Tautų tarnautojams spalio 9 paskelbtos instrukcijos, kurios iš jų reikalauja konflikto atveju tarptautinės JT organizacijos reikalus statyti aukščiau savo krašto; kitaip tariant, būti ištikimam JT, o ne savą valstybei.

JAV ambasadorius C. Lodge, kalbėdamas per radiją, grėžė tai pasisakė prieš tokias instrukcijas, nes Jungtinės Tautos nesudaro suverenės pasaulinės valdžios. Lodge nuomone, pakanka, kad tarnautojas sąžiningai atlieka savo darbą, bet iš jo negali būti reikalaujama

REIKALAU, KAD PASITRAUKTŲ IŠ LIETUVOS?

Žurnalas "Newsweek" spalio 11 praneša, kad JAV gali greitai imtis naujos propagandos Jungtinėse Tautose: kad atkreiptų pasaulio dėmesį į Rusijos pagrobtus kraštus po karo, pasiūlys rezoliuciją, kuri

reikalaujama Rusijos pasitraukti iš Estijos, Latvijos, Lietuvos, Tannu Tuva, Čekoslovakijos rytinių dalių ir Lenkijos, pietų Sachalino salos ir Kurilų salų. Prieš tos žinios pastebėti verta, kad senatas jau balandžio 29 pritarė Baltijos valstybių bylą iškelti Jungtinėse Tautose. Bet valstybės departamentui lieka laisvė pasirinkti laiką, kada tokis žygis politiškai būtų tikslingiausias.

NUTEISĖ MIRTI

Persijeje karo teismas nuteisė mirti buvusį užs. reikalų ministrą Hussein Fatemi. Jis rastas kaltas už tai, kad su buvusiu premjeru Mossadeghu, nuteistu 3 metams, sukilęs prieš šachą Reza Pahlevi ir išdavęs savo kraštą. Hasein Fatemi

PREKIAUJA IR AMERIKA

Amerika per pirmą pusmetį iš komunistinių kraštų impor-

tavo už 19 mil. dol., eksportavo už 882,000.

Prancūzijos parlamentas šį antradienį patvirtins ar atmes Londono susitarimą, kuriuo leidžiama Vokietijai ginkluotis. Min. pirm. Mendes-France tikisi, kad patvirtins.

EKSKOMUNIKUOTI

Vokietijoje, Bavarijoje Heroldsbach kaime ant kalnelio keturios mergaitės pasisakė mečiūsius Dievo Motiną. Tai buvo 1949 spalio 9. Bažnyčia dalyką ištyrė ir pripažino, kad ten jokio pasirodymo negalėjo būti. Buvo uždrausta ekskomunikacijos grėsmė lančytis toje vietoje kaip stebuklingoje. Kaip t'k dabar penkerių metų sukakčiai susirinko ten apie 5000 maldininkų iš Vokietijos, Austrijos, Olandijos, Šveicarijos. Jiem gresia ekskomunikavimas. Jau anksčiau ekskomunikuota, arba atskirta nuo Bažnyčios, apie 70 vokiečių.

Atstovavo Lietuvos kenčiančiai bažnyčiai

Vokietijoje spalio 2-3 d.d. Vasario 16 gimnazija surengė maldininkų kelionę į garsią vokiečių Marijos šventovę Altoettingene. Važiavo pilnas autobusas, 30 mokinių ir 20 kuopų vyrų. Miunchene dar prisijungė lietuvių piligrimų. Taip susidarė apie 100 žmonių.

Altoettingene šventę rengė Pax Christi sąjūdis. Tad suvažiuavo visų pavergtų tautų grupės. Kiekvienas darė pranešimą apie religinę padėtį krašte, apie aukas, žuvusius ir ištremtus į Sibirą.

Lietuvių grupė buvo jauniausia, daugumas su tautiniais ir skautiškais drabužiais. Eisenoje nešė plakatą "Liaunen, leidendė Kirche" (Lietuva — kenčianti bažnyčia) ir savo vėliavą. Visos tautybės kalbėjo

savo kalba Tėve mūsų ir giedojo mėgstamiausią Marijos giesmę. Skambėjo ir lietuviškoji "Marija, Marija".

Su tautiniais drabužiais lietuviai buvo vieni, (dar buvo lenkų vaikų penkios poros). Lietuvių grupė buvo fotografu ir filmininkų dėmesys.

Kada galimi atominiai ginklai

Castelgondolfo vasarinėje rezidencijoje popiežius Pijus XII priėmė 500 atstovų, suvažiuosusių Romon iš 42 kraštų į atstuntąjį pasaulinį medicų kongresą. Audiencijos metu popiežius kalbėjo apie atominių, bakteriologinių ir cheminių ginklų, kurie gali būti kare panaudoti. Popiežius nurodė, kad tokie ginklai tegali būti naudojami užpulato apsiginti "nuo kraštutinės ir didelės neteisybės, kurios kitaip išvengtų negalima". Tačiau ir tokiu atveju turi būti dedamos visos pastangos, kad galima būtų tų ginklų išvengti. Toliau popiežius pabrėžė: "jei tie ginklai jau išsprūsta iš žmogaus kontrolės, tai jų naudojimas turi būti atmestas kaip nemoralus".

SUITAS ŠNIPAS

Arlingtone, prie Washingtono, savo bute areštuotas Joseph S. Petersen, Jr., kuris tarnavo tautinės apsaugos įstaigoje (National Security Agency). Jis suimtas FBI įsakymu. Kaltinama, kad slapčia dokumentus, kurie liečia krašto saugumą, yra perdavęs svetimajai valstybei.

IR MENDES-FRANCE TARP AGENTŲ?

Prancūzijos šnipinėjimo skandalas vis plečiasi. Vienas iš šnipų Rene Turpin, tardytojam tvirtino, kad jis karines žinias, kurios ejo paskui bolševikam, gaudavęs tiesiog iš Mendes - France, kai dar tas buvo tik parlamento narys.

VLIKAS - BONNA - LOZORAITIS (2)

Kiti turi, o lietuviai - ne

Nepavykus Vlikui su Lozoraitis susitarti ir tada Vlikui nutarus skirti savo atstovą Bonnoje, kilo Vlika klausimas, ar toks atstovas Bonnos vyriausybės bus priimtas. 1953 rugpj. mėn. URT ir IT valdytojai buvo pavesti klausimą Bonnoje išaiškinti.

BONNA APGAILESTAUJA ATSTOVO DELSIMĄ

Jie patyrė, kad "Bonnoje apgailestaujama, jog Vlikas nepasinaudojo Bonnos vyriausybės reikštu prielankumu 1952 metais ir nerodė iniciatyvos eiti prie atstovo skyrimo. Tačiau ir dabar dar nevēlu, nes tu pačių sferų buvo patikrinta, kad ir užsienių reikalų ministerijos ir Vokietijos kancelerio nuomonės Lietuvos požiūriu yra palankios."

Užsienių reikalų ministerijoje ta proga buvo patarta, kad normalių diplomatinį santykių atnaujinimas dar nepribrendęs, bet kad kliūčių Vliko atstovui skirti nėra. Jis eiti de facto atstovo pareigas, ir jo padėtis būtų tokia kaip ir esamų Latvijos ir Estijos atstovų.

Patirta taip pat, kad jokių įsipareigojimų užsienių reikalų ministerijos pusės Lozoraitiui Lietuvos atstovavimo reikalu nėra.

PAGALIAU VLİKAS PRISTATO ATSTOVĄ

Tada Vykdomoji Taryba 1954 sausio 15 nutarė: "URT valdytojas Dr. P. Karvelis skiriamas laikinai atstovauti prie Vokietijos federalinės vyriausybės."

Tačiau ir šitas nutarimas buvo delsimas vykdyti, nes Vliko pirmininkas dar tu pačių metų pradžioje buvo pasiūlęs Lozoraitiui:

jei negalima susitarti Vlikui ir Lozoraitiui dėl atstovų skyrimo tiesiogiai, spręstą klausimą arbitražo keliu.

Taigi buvo delsimas, vis dar laukiant, gal pavyks susitarti. Tik į Vliko pirmininko siūlymą gavus Lozoraitis užgauliai ir neigiamą atsakymą su aluzijomis į Abdul-Hamidą, kovo 31 buvo padaryti žygiai Vokietijos užsienių reikalų ministerijoje anam nutarimui įvykdyti, būtent, Bonnai buvo pateiktas Vliko pirmininko pasirašytas raštas, kad

Dr. P. Karvelis skiriamas tuo tarpu kaip Vliko delegatas prie fed. Vokietijos vyriausybės su teise pilnai atstovauti Lietuvos valstybei."

Užsienio reikalų ministerija, susipažinusi privačiai su raštu, gegužės mėn. 3 raštu pranešė, kad tas skyrimo raštas gali būti oficialiai įteiktas. Taip ir buvo padaryta. Apie tai buvo

painformuoti ir Lietuvos diplomatai.

LOZORAICIO BASLIAI Į RATUS

Gavęs pranešimą, Lozoraitis ėmė veikti. Vokietijos užsienių reikalų ministerijos teigimu, jis padarė net du demaršus.

Vokietijai tokia reakcija, matyt, buvo nelaukta. URT valdytojas, nuvykęs 1954 birželio 14 į užsienių reikalų ministeriją pakviesti į deportacijų minijimą, surengtą 1954. 6. 15, patyrė, kad "akivaizdoje Lozoraitis protestų užsienių reikalų ministerijos padėtis labai nemaloni, nes

Vokietija nenori būti arbitražas mūsų vidaus reikaluose. Šiai padėčiai susidarius, Vliko delegatas negalės būti traktuojamas kaip atstovaujantis Lietuvai visuma."

Tačiau, nepaisydamas tos padėties, Vliko delegatas birželio 26 pateikė užsienių reikalų ministerijai raštą, prašydamas leisti Lietuvos konsulatui veikti. Susipažinusi su raštu be parašo, ministerija liepos 7 pranešė, kad toks raštas gali būti oficialiai įteiktas. Tai ir buvo padaryta.

BONNOS ATSAKYMAS: NĖ VIENAM, NĖ KITAM

Lozoraitis 1954 liepos antroje pusėje pakartotinai lankėsi Bonnoje, užsienių reikalų ministerijoje, su Dr. Geručiu. Tada rugpjūčio 9 VT pirmininkas ir Vliko delegatas nuvyko iš tiesioginių šaltinių patirti, kokie te lankymosi vaisiai. Iš pasikalbėjimo su Dr. B. Meissner patyrė: "1. kad p. Lozoraitis Lietuvos diplomato vardu pareiškė, jog Vlikas neturi teisės paskirti dele-

gato atstovauti Lietuvai, 2. kad p. Lozoraitis pristatė žodiskai Dr. Geručį neoficialiu Lietuvos diplomatijos šefo atstovu Bonnoje; 3. kad p. Lozoraitis Lietuvos konsulato atgaivimu nesuinteresuotas."

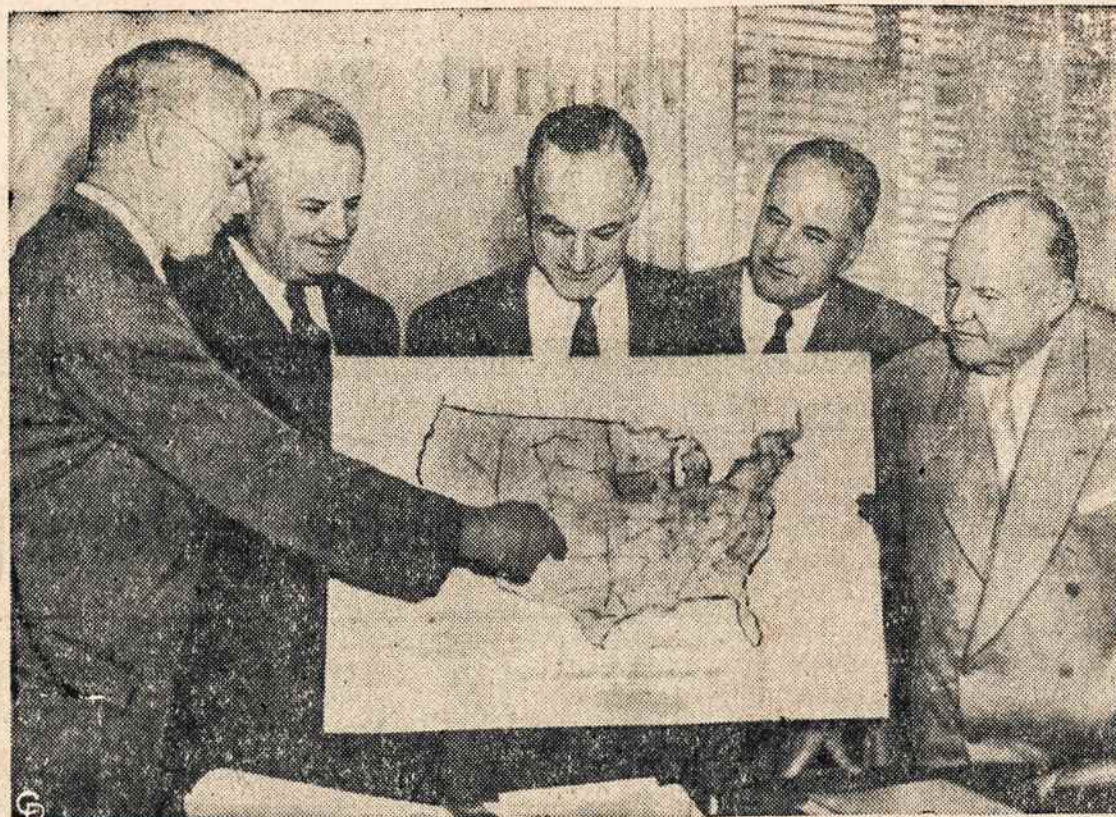
Ta pačia proga VT pirmininkui ir Vliko delegatui buvo pareiškta Dr. Meissnerio, kad "Lietuvos konsulatą įsteigus ir diplomatinis santykius atgaivinus, tas asmuo, kuris toms pareigoms iš Lietuvos pusės bus skiriamas, turi būti Vliko ir diplomatų sutartas, kad jį vokiečiams priėmus, iš niekur jokių protestų nebūtų."

O KAS DAR TOLIAU?

Padėtis buvo referuota Vlikui rugpjūčio 11 posėdy. Vlikas priėmė nutarimą, kuriame atpasakoja visą tų santykių eigą ir gale pasisako:

"Vlikas, didžiai apgailestaudamas susidariusią padėtį, kuri yra p. Lozoraitis intervencijų pasėka, konstatacija, kad yra pakenkta Lietuvos reikalui ir vidaus mesutarimui išnešti į šviesumą. Visa tai turėdama galvoj, Vlikas nutaria įpareigoti VT daryti visus žygius Lietuvos atstovavimui prie fed. Vokietijos vyriausybės sutvarkyti."

Kokius žygius? Vėl tartis su Lozoraitiui? Dėl to pro memoria pabaigoje rašoma: "URT nuomone, tenka imti dėmesin, kad p. Lozoraitis pakartotinai ir nedviprasmiškai yra atsakęs skiriamas diplomatinis atstovus susitarti su Vliku. Tuo būdu URT nemato, kaip šiuo būdu svarbiu reikalu Vliko ir diplomatų vieniugumas galėtų būti pasiektas."

PREZIDENTO komisija Washingtono žiūri planus naujų kelių, kuriems statyti paskirta 50 milijonų dolerių.

ŽALIOJO INTERNACIONALO KONGRESAS NEW YORKE

Spalio 1-3 New Yorke posėdžiavo Tarptautinis Valstiečių S-gos (International Peasant Union) kongresas. Ši tarptautinė sąjunga kitaip dar vadinama Žalioju Internacionalu, atsikūrusiu po antrojo Didžiojo karo. Jos būstinė yra Washingtono, o sušauktasis New Yorke kongresas buvo ketvirtasis. Jame dalyvavo apie 200 atstovų iš įvairių tautų: albanų, bulgarų, čekų, estų, latvių, lietuvių, rumunų, serbų, slovakų. Tai vis tautos anapus gelžinės sienos. Žaliojo Internacionalo apjungė tų kraštų atstovus (ūkininkų partijų narius), kovai su bešėvizmu.

Lietuvius atstovavo Valstiečių Liaudininkų S-gos delegatai: J. Audėnas, H. Blazas, dr.

M. Devenis, A. Devenienė, J. Kardelis, prof. V. Kanauka, M. Kregždienė, J. Makauskis, B. Mačiūnienė, dr. B. Matulionis, inž. A. Novickis, dr. J. Pajaujis, B. Paramskas, A. Ošlapas, V. Steponavičius ir pulk. K. Škirpa. Iš lietuvių svečių buvo gen. konsulas J. Budrys, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. Vac. Sidzikauskas, Krikšč. Demokratų C. Valdybos pirm. Pr. Vainauskas ir k. Raštu sveikino Lietuvos ministeris Povilas Zadeikis.

JAV prezidentas D. Eisenhoweris savo sveikinime tarp kitko pabrėžė:

"Mūsų pačių patyrimas mus amerikiečius įtikino, kad tik individualinis ūkininkavimas yra daugiausia produktyvus. Dar daugiau — tai yra gyvenimo būdas, kuris labiausiai atitinka piliečių politines laisves."

Tai buvo pasakyta ryšium su bolševikų vykdoma kolektyvizacija pavergtuose kraštuose, kur ūkininkam atimta galimybė laisvai savo žemėje šeiminkauti.

Pagrindinę pirmąją ir užbaigiančią kalbą pasakė Žaliojo Internacionalo pirmininkas St. Mikolajczykas. Pabrėžęs reikalą rūpintis viso pasaulio ūkininkų padėtimi, nes sunkia jų būkle naudojasi komunizmas, įspėjo neieškoti sugyvenimo su Sovietų Sąjunga, kadangi tas velnias (jis tai patyrė savo paties kailiu) liko tas pats,

"nors vizginta uodega ir nori skambinti pamaldoms".

Mikolajczykas taip pat pareiškė, kad apsiniaukusi tarptautinė padangė turės pragiedėti, nes tarptautinėje politikoje dažnai įvyksta dalykų, priešingų didžiųjų valstybių valiai; daug ką kitaip pakre-

GRIZO DAR NELIKVIDUOTAS IR NET SU ŽMONA

Rašo S. NARKELIŪNAITE

— Kas tas vyras, taip baisiai matytas? — klausė sykį prof. J. Žilėvičius, kakta kakton susidaužęs su diplomatu, kai jiedu, vienas antrą atsiprašė, didžiausiam žmonių susikimšime toľau tebesukubėję į posėdžių salę.

— Tai Višinskis, — jam buvo atsakytas lietuviu korespondento, kurio sveciu profesorius buvo.

— Kad jį vilkai, žūrėk, nepažinau, — baigė profesorius, jau sėsdamas į savo vietą korespondentų ložėje, kai tuo tarpu Višinskis sėdėjęs savojeje vartė popierius prieš pat pilnaties susirinkimą Generalinės Asamblėjos salėje.

Yra tikras dalykas, jog Višinskis iš arti visiškai kitaip atrodo negu fotografijose. Stovint šalia jo, jis tiesiog stebina savo miniatiūrine figūra. Prisimenant visus jo darbelius, kai jis, pats pradžioje menševikas, 1936-38 metais — vadovaudamas valymams, tūkstančius savo buvusų draugų pasiuntė į mirtį; žinant, kad tai buvo jis, kuris Stalinui padovanavo Latviją ir Rumuniją, nesinori tikėti, kad tas ruožavo veido ir baltų plaukų senukas yra Višinskis. Bet tai tikrai tas pats Višinskis, imcigėdra iš anų laikų, nors jis ir neatsiliepė, kai anomet Kongresmanas Kersten su savo komitetu jį klausė: "Pasakyk, brangus Andriau Višinski, ar tai tu tas pats?"

Nors vienas labiausiai mėgstamų Višinskio posakių, kurį gausybė jis disponuoja savo kalbose Jungtinių Tautų salėse, ir yra, jog kiekviena daržovė turi savo sezoną, bet, atrodo, jam pačiam to nereikia taikyti. Tiesiog keista, kad, jau devintus metus JT maįšydamišis, jis vis dar neišėina iš mačos.

Stalinui Cekoslovakijos pavildu atidavęs.

Višinskio kalbos, kad ir kaip būtų iškreiptos ir prasilenkiančios su tiesa, yra įdomios. Tai didžiama delegatų pripaįjsta. Jis naudoja nepaprastai daug priežodžių, jam netrūksta visokių kalbinių triukų prajuokinti žmones, nors esmėje ir nėra ko juoktis. Vakariečiai tai vadina teismo salės patyrimu ir jam dažnai primena jo prokurorines dienas anais 1936-38 metais.

Dar kiti Višinskį lygina su boksininku. Esą, tas vyras, išėjęs iš ringo, simpatiškaį sveikinasi su savo oponentu, kuriam prieš tai daužė veidą. JT delegatai vaizdžiai prisimena, kaip Višinskis siuntė rožes su šampanu Pilipinų gen. Romulo žmonai po to, kai jos vyrą per posėdį išvadino tuščia skambančia statine arba, kai jis dėjo savo parašą sidabrinėje lėkštėje, kuri delegatų vardu šiemet buvo padovanota Graikijos ambasadoriui dr. A. Kyrou, kuriam Višinskis kito vardo neturėjo kaip karališkaį fašistinės valdžios atstovas.

Višinskis mandagus, bet jis mandagiai ir į veidą trenkia. Spaudai jis dar mandagesnis, bet žinomas tuo, jog jis jokių žinių rašymui neduoda.

• Argentinoje esama apie 100 lietuvių studentų. Daugiausia studijuoja mediciną ir inžineriją, paskui farmakologiją, odontologiją, agronomiją ir teisę.

Vokietijos kariuomenės apmokymui vadovausias Anglijos feldmaršalas Montgomery.

• Italijos min. pirm. Scelba paštu buvo atsiųsta bomba.

KAPT. H. TRUMANAS žygiuoja Kansas City gatvėmis su savo draugais iš antrojo Didžiojo karo.

SPAUDA

Nereikia klaidinti

Eltos informacijos spalio 1 paskelbė žinių apie "Tarptautinę Ūkininkų Sąjungą" (IPU). Aiškinama, kaip peritame šimtmečiu su tautiniu atgimimu pradėjo atsirasti ūkininkų partijos Bulgarijoje, Kroatijoje, Cėkijoje, Slovakijoje, Lenkijoje, Lietuvoje ir k. Esą, "kiekviena tautos ūkininkija iškelė žymius ideologus-veikėjus, kuriuos ūkininkų partijos laiko savo ideologiniais pradininkais Lietuvoje — Vincas Kudirką, K. G. nius, M. Sleževičius ir kiti... Jau anais laikais ūkininkų partijos, kurios dar buvo vadinamos laudies partijomis, buvo pasiekusios savo kraštuose didelę reikšmę ir politinę įtaką. Prisimintinas, kad ir Didysis Vilniaus Seimas 1905 m., kurio daugiau kaip pusė atstovų buvo ūkininkai."

Toliau painformuojama, kad nuo 1921 tos ūkininkų partijos ėmė rūpintis susijungti į tarptautinę organizaciją. Tarp jų buvo "ir Lietuvos ūkininkija, atstovaujama L. Valstiečių Liaudininkų Sąjungos."

Taip informuojama apie populiariai vadinamą "Žaliojo Internacionala" — apie vienos srovės ūkininkų partijų, būtent, liberalų partijų uniją. Tenka apgailestauti, kad nedažniausiai ir persakymais bei faktų sugretinimu toje informacijoje sudarinėjamas įspūdis, jog minimos liberalų partijos atstovauja visai ūkininkijai, o Lietuvos ūkininkijos atstovais yra valstiečiai liaudininkai; jog pagaliau anie į Vilnių suvažiavę ūkininkai buvę ideologų Griniaus, Kudirkos, Sleževičiaus sekėjai.

Tokia informacija jau turi tendencijos monopolizuoti ūkininkų atstovavimą, kaip savo laiku tautininkai norėjo monopolizuoti tautos atstovavimą. Ji netiksliai dabar, nes dabar šalia valstiečių liaudininkų ar ūkininkų partijos yra tame pačiame Vlika dar ūkininkų sąjunga. Informacija netiksliai ir praeitį liečiant, nes Vilniaus seimo metu dar nebuvo jokios valstiečių ar ūkininkų partijos. Tik paties seimo metu Ernestas Galvanauskas ir Juczas Paršaitis Gabrys suorganizavo sodiečių (valsčionų) sąjungą. Jeigu sakytum, kad ūkininkas rėmėsi ano meto demokratų partija, iš kurios ilgainiai išaugo valstiečių liaudininkų sąjunga, tai lygiai ne kuo kitu rėmėsi ir krikščionys demokratai.

Jeigu seime "daugiau kaip pusė atstovų buvo ūkininkai", tai jie galėjo būti tokie, kurie savo ideologais laikė demokratų partijos žmones (Kudirką, Grinių, Sleževičių), lygiai ir tokie, kurie laikė savo ideologu Antaną Smetoną, prezidentu buvusį kaip tik nuo demokratų partijos; lygiai ir tokie, kuriems artimesnis buvo kun. Pr. Būčys, prezidentu sėdėjęs kaip krikšč. demokratų atstovas.

Su pasitenkinimu skaitai informaciją, kad "Tarptautinė Ūkininkų Sąjunga" (International Peasant Union, IPU) imasi kovos su bolševizmu ir pasisako prieš kolaboravimą su bolševikais. Tačiau, kai informuojama, kad tos sąjungos vadovais nuolat perrenkami St. Mikolajczykas ir G. Dimitrovas, negali neprisiimti tų veikėjų kaip jie anksčiau padėjo savo tautas klaidinti.

Atiduodant kiekvienam kam pridera nereikia skaitytojų klaidinti netylėjimais arba perdėjimais. Grupėm ir žmonėm užtenka tų nuopelnų, kurių jie tikrai nusipelnė.

"But-I Thought the War Was Over?"

Sure! The fight's stopped in Korea... but the war against death is never over! The fighting continues relentlessly in homes and hospitals all over America. And the greatest defense weapon of all is blood. Yes, blood saves lives!

It is needed now by thousands of men, women and children for surgery and medical treatment. It is needed, too, to build a national reserve of blood derivatives as "life insurance" for hundreds of thousands in time of disaster. So...

GIVE BLOOD NOW!

CALL your Community or Hospital Blood Bank or Local Red Cross Chapter.

DARBININKAS

THE WORKER

Published Semi-Weekly except holiday weeks, when issued weekly

BY

FRANCISCAN FATHERS

Reentered as second class matter at Brooklyn, N. Y. May 25, 1951 under the Act of March 3, 1879, originally entered as second class matter at Boston, Mass., September 12, 1915.

SUBSCRIPTION RATES	PRENUMERATOS KAINA
Domestic yearly \$6.00	Amerikoje metams \$6.00
Brooklyn, N. Y. \$6.50	Brooklyn, N. Y. \$6.50
Half year \$3.50	Pusei metų \$3.50
Foreign \$6.50	Užsienyje \$6.50

Laiškai tvarko Redakcinė Komisija. Vyr. red. S. Sužiedėlis

Stripsnius ir korespondencijas redakcija taso savo nuožiūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir gražinami tikslai autoriams prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Vilnių gražino, o visą Lietuvą užgrobė

Kai 1939 m. rugsėjo 1 d. vokiečiai pradėjo karą su Lenkija, iš rytų šono Lenkiją puolė taip pat ir Sovietų Sąjunga. Ji užėmė lenkų valdymą Ukrainos, Gudijos ir Lietuvos žemes — Vilniaus miestą su aplinkinėmis sritimis. Nors lenkai Lietuvai buvo didelę skriaudų padarę, bet lietuvių tauta tuo pačiu neatšimokėjo — laikėsi neutraliai ir Lenkijos dar iš vieno šono nepuolė, nors ir buvo gundoma atsiimti Vilnių. Priešingai,

lietuviams draugiškai priėmė visus lenkus, kurie su ginklu ar be ginklo nuo bolševikų ir vokiečių bėgo į Lietuvą.

Dauguma lenkų, pirmą kartą Lietuvos sieną peržengę ir jautę baimą, kad lietuvių su jais prastai pasielgsia, buvo nustebinti žmonišku priėmimu. Dar ir dabar jie apie tai užsimena.

Bet tuo pat metu iškilo klausimas, ką toliau darys Sovietų Sąjunga su Lietuva ir Vilniaus sritimi? Pagal 1920 m. liepos 12 d. sutartį, kuria buvo nustatytos sienos tarp Sovietų Sąjungos ir Lietuvos, Maskva turėjo Lietuvai užimtas sritis gražinti.

Paprasčiausias dalykas būtų buvęs atitraukti raudonąją armiją iki 1920 metų sienų, kurios ejo už Lydos, Molodečinos ir Gardano.

Tačiau bolševikai turėjo kitus tikslus. Stalinas su Hitleriu jau buvo susitarę Lietuvą pasidalinti, bet tuo tarpu reikėjo tai nuo pasaulio akių slėpti. Maskvai čia buvo dar proga pademonstruoti savo "taikingumą ir gerą širdį." Ji pasiūlė Lietuvai gražinti Vilnių, tačiau tokiomis sąlygomis, kurias lietuviams tiksliai aptarė posakiu: "Vilnius mūsų, o Lietuva rusų." Negauta nė visos Vilniaus srities, kuri Lietuvai priklausė pagal 1920 metų sutartimą. Buvo padiktutas visai naujas susitarimas, kurį čia ir pateikiame. Prašome gerai įsiskaityti!

Maskvos veidmainiškumą, suvyniotą į sutarties žodžius, kuriais buvo žadama tai, ko bolševikai ir nemanė laikyti.

Aukščiausias Sovietų Sąjungos tarybos prezidiumas iš vienos pusės ir Lietuvos Respublikos prezidentas iš kitos pu-

Prieš penkiolika metų — 1939 spalio 10 — Lietuva su Sovietų Sąjunga pasirašė paskutinįją tarptautinę sutartį, kurią Maskva užtikrino, kad nelies nei Lietuvos nepriklausomybės nei jos žemės; dar buvo gražinta dalis Vilniaus srities. Sutartis turėjo galioti 15 metų, bet ji Maskvos buvo vienašališkai sulaužyta po 8 mėnesių. Norėdami Darbininko skaitytojus supažindinti, ką tačė bolševikai pažadėjo ir ką sulaužė, tą sutartį čia pateikiame pažodžiui.

sės, tikslu išvystyti taikos sutartimi iš 1920 m. liepos 12 d. nustatytus draugiškus santykius, pagrįstus nepriklausomos valstybės egzistavimu ir nesikišimu į kitos susitariančios šalies vidaus reikalus, ir pripažindami, kad taikos sutartis iš 1920 m. liepos 12 d. ir nepuolimo ir bei konfliktų taikingo sprendimo paktas iš 1926 m. rugsėjo 26 d. visuo- met lieka tvirtu jų santykių ir tarpusavio įsipareigojimų pagrindu, ir įsitikinę, kad abiem susitariančiom šalim yra reikalingi tiksliai aptarti tarpusavio saugumo garantijos sąlygas bei Vilniaus miesto ir Vilniaus srities, Lenkijos neteisėtai pagrobto, priklausomybės Lietuvos vals-

tybei teisingo sprendimo klausimą, — laiko reikalinga sudaryti Vilniaus miesto ir srities gražinimo Lietuvos Respublikai ir tarpusavio pagalbos tarp Sovietų Sąjungos ir Lietuvos Respublikos sutartį ir tam reikalui paskyrė savo įgaliotinius: Aukščiausias Sovietų Sąjungos tarybos prezidiumas — liaudies komisarių tarybos pirmininką ir užsienio reikalų liaudies komisarą Molotovą, Lietuvos Respublikos prezidentas — užsienio reikalų ministrą Urbšį, kurie, pasikeitę savo įgaliojimais, pripažintais esant geroje tvarkoje ir tinkamoje formoje, sutarė, kas seka:

1. Tikslu sutvirtinti draugiškus tarp Sovietų Sąjungos

ir Lietuvos, Sovietų Sąjunga gražina Vilniaus miestą ir Vilniaus sritį Lietuvos Respublikai įsijungti į Lietuvos valstybės teritoriją. Šena tarp Sovietų Sąjungos ir Lietuvos Respublikos nustatyta pagal čia pridėdamą žemėlapi. Tiksliau ši siena bus aprašyta papildomame protokole.

2. Sovietų Sąjunga ir Lietuvos Respublika įsipareigoja telkti tarpusavio visokią pagalbą, imtinai ir karo pagalbą, tuo atveju, jei Lietuvos Respublikai būtų grasoma ar ji tiesioginiai būtų puolama, o taip pat tuo atveju, jei Sovietų Sąjunga būtų kurios nors Europos valstybių grasoma ar tiesioginiai puolama per Lietuvos teritoriją.

3. Sovietų Sąjunga įsipareigoja padėti Lietuvos kariuomenei naudingomis sąlygomis ginklais ir kitomis karo medžiagomis.

4. Sovietų Sąjunga ir Lietuvos Respublika įsipareigoja realizuoti bendrą Lietuvos valstybės sienų gynimą ir šiuo tikslu leidžia Sovietų Sąjungai įvairiose Lietuvos Respublikos vietose, nustatytose bendru susitarimu, savo sąskaita laikyti griežtai apribotas žemės ir oro karines Sovietų jėgas. Šios kariuomenės tikslios vietos ir ribos, kuriose jos galės būti apgyvendintos, jų skaičius kiekviename atskirame punkte, o taip pat visi ūkinio, administracinio, teisinio pobūdžio ir kiti klausimai, kylantieji ryšium su Sovietų karinių jėgų apgyvendinimu Lietuvos teritorijoje, bus sutvarkyti atskira sutartimi. Šiam tikslui reikalingi ruožai ir pastatai bus skiriami Lietuvos vyriausybės priimanamos nuomos pagrindu.

5. Tuo atveju, jei Lietuvai ar Sovietų Sąjungai per Lietuvos teritoriją būtų grasoma, abi susitariančios šalys tuojau apsvarstys padėti ir imsis visų priemonių, kurios tarpusavio susitarimu bus pripažintos reikalingomis patikrinti susitariančiųjų šalių teritorijų neliečiamybę.

6. Abi susitariančios šalys įsipareigoja nesudaryti jokios sąjungos ir nedalyvauti jokioje koalicijoje, nukreiptoje prieš vieną iš susitariančiųjų šalių.

7. Šios sutarties vykdymas jokiū būdu neturi kėsintis į susitariančiųjų šalių suverenumo teises, o ypač į jų valstybės

JUOZAS URBSYS, paskutinis nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministras, pasirašęs su Sovietų Sąjunga sutartį, bolševikų sumintas ir išvežtas drauge su žmona Marija Mašiūtaitė - Urbšienė.

struktūrą, ūkinę ir socialinę sistemą, karines priemones ir apskritai į nesikišimo į vidaus reikalus principą. Sovietų karinėms jėgoms rezervuoti ruožai visokioje aplinkybėje lieka integraline Lietuvos Respublikos dalimi.

8. Ta sutarties dalis, kuri liečia Sovietų Sąjungos ir Lietuvos Respublikos tarpusavio pagalbos įsipareigojimą (sutar ties 2-7 str.), galioja 15 metų; jei viena susitariančiųjų šalių nerats reikalinga nuo šios sutarties nuostatų vieneriais metais prieš šiam terminui baigiantis atsisakyti, šie nuostatai bus automatiškai pratęsti sekančioms 10 metų.

9. Sutartis įsigalioja, kai tik bus pasikeista ratifikavimo dokumentais. Pasikeitimas įvyks Kaune per šešias dienas nuo sutarties pasirašymo dienos.

Surašyta Maskvoje dvejose egzemplioriuose rusų ir lietuvių kalbomis 1939 m. spalio 10 d. Pasirašė: Molotovas ir Urbšys.

Tokia buvo ta sutartis, po 6 dienų įsigaliojusi. Maskva ta privertinė sutartimi daug ko buvo iš Lietuvos išreikalavusi ir daug ką pažadėjusi.

Ji išreikalavo: 1. įsileisti raudonąją armiją į Lietuvą (raudonus "šašus"); 2. sudaryti karinę sąjungą su Sovietų Sąjunga; 3. pasizadėti užstoti kelią per Lietuvos teritoriją bet kokiai grėsmei. Sovietų Sąjungos saugumui; 4. nesiekti

(Nukelta į 5 psl.)

Kad nebūtume suskilę pasaulio akyse

Niekam nėra lengva būti visiškai objektyviam ir nešališkam: viena, dėl pačios tiesos, kuri visų ieškoma, bet ne vienodai suprantama ir surandama; antra, dėl paties žmogaus, kuris į savo darbą, kokį jis bedirbtų, visada įspaudžia silpnesnę ar stipresnę asmeniškumo žymią. Tai yra neišvengiama, nes yra Petras, Jonas ar Ona, o ne apskritai žmogus, atitrauktas nuo savo laiko ir gyvenimo sąlygų. Tačiau vieni sugeba pakilti aukščiau savo asmeniškumo, kai yra bendras reikalas, o kiti neįstengia ir nesistengia to siekti, nes tam reikia didelių valios pastangų, tiesios meilės ir ryžties pasipriešinti dažnom pagundoms daryti tik taip, kaip kam geriau ir naudingiau išsina.

Gundymai būti šališkam labiausiai kerėja politiniame darbe, kuris duoda daugiausia progų pasitarnauti tik savo partijai arba tik savo asmeniui. Tokie veikėjai vis dėlto stengiasi kitus įtikinėti, kad jie gerai daro ir visuomenei, ir valstybei ir savo tautai: jie esą objektyvūs ir teisūs, o kiti šališki; jie nepagisčius, o kiti kaista neapykanta; jie nepartiniai, o kiti iki dantų yra įmirkę savo srovėje. Išrandama ir visokiausių argumentų bei "dokumentų" save pateisinti, o kitus pasmerkti ir apkaltinti. Ko nepasiekiami tiesiu ir atviru keliu, į tai einama vingiais, griebiamasi ir sukto (tai vadinama "politika"), o jau kvirvčiam nebūna galo. Tie ginčai nuolina per laikraščius ir nubanguoja per žmones, kuriuos sukirsina ir suskaldo. Visuomenėje pasireiškia vadinamasis "šaltasis karas."

Šiomis dienomis apie tokį "šaltąjį" karą ryšium su artėjančiais JAV rinkimais savo žodį yra taręs prezidentas D. Eisenhoweris. Nors jam rūpi respublikonų laimėjimas, bet negalima nepažinti tiesos, kad "prieš mus stovi reikalai, didesni už bet kurią politinę partiją." Kad juos galima būtų įgyvendinti — pasiekti dar didesnės gerovės ir užtikrinti taiką, reikia, kad JAV neatrodytų "pasaulio akyse suskilusi." Tam tikslui prezidentas kvietė abi partijas ir pačią visuomenę nebevesti "šaltojo karo", o žiūrėti to, kas JAV vyriausybės stiprintų ir padėtų jai savo programą įgyvendinti.

Jei tas "šaltas karas" parpū didžios ir galingos valstybės galvai, kaip labiau jis turi rūpėti lietuviams, kad pasaulio akyse jie irgi neatrodytų suskilę. Mūsų reikalai taip pat didesni už bet kurias partijas ir grupes. Apie tai labai dažnai pakalbame. Tačiau reikia dar ryžties savo darbu ir gera valia pakilti aukščiau asmeniškumo ir partiškumo. Tiesa, įvairiais klausimais gali būti skirtingų nuomonių, bet jos neturėtų būti kaitinamos iki kraštutinumo, kuris jau veda į "šaltąjį karą."

ŠV. TERESĖS bažnyčia prie Aušros Vartų

VLADAS RAMOJUS

Šešios savaitės apsupime

Prieš 10 metų bolševikai antru kartą okupavo Lietuvą, Vasaros pradžioje jie užėmė maždaug pusę Lietuvos. Partizanų būriai pakilo ginti tėvynės. Šiaurės Lietuvoje užvirė didelės kautynės.

Šių atsiminimų autorius kaip tik yra anų šturpų šiaurės Lietuvoje kautynių dalyvis, bolševikų tankų spaudžiamas pasitraukęs į Latviją, o vėliau pasiekė Žemaitiją.

Prisimindami aną tragišką 1944 m. vasarą ir Lietuvos okupavimą, ir spausdiname šių prisiminimų ištraukas. RED.

Pirmieji žingsniai Pietų Latviijoje

Ilgiau pasilikti prie Nemunėlio nedraus ir pavojinga. Turime kur nors sprukti. Aišku, bolševikai pagrindiniai valys apylinkes ir ieškos partizanų. Išnešę galvas iš paskutinio tragiško mūšio, turime jas bent kiek pasaugoti. Maždaug už 15 kilometrų

nuo sienos Latvijoje gyvena vienam mūsų gerai pažįstama lietuvių šeima. Ten ir nutariame pasitraukti ir prisiglausti, kol praeis pirmieji raudonosios armijos daliniai ir nebebus tiek pavojaus įtarimams, kad esam partizanai.

Netoliese suradę keltą, persikeliame per Nemunėlį ir kojas atremiam į Latvijos žemę. Mes jau be tėvynės... Sunku būtų pakelti tą skaudų ir tragišką momentą, jei ne viltis, kad po dienos kitos vėl grįšime atgal. Kitaip ir būti negali! Jei būtum norėję pabėgti, tai laiko tam buvo, kai kelias ties Kybartais, Tauragė ar Kretinga buvo atviras. Dabar žuvusiųjų brolių kraujas ir sunkūs pergyvenimai mus labiau skatina pasilikti laisvės kovotojų eilėse.

Tuštį ir baugūs pietų Latvijos laukai, įraudę nuo gaisrų pašvaisčių. Jokių aizargų (šaulių) ir kitokių gynybos daliųjų nepastebim. Lietuvos pu-

sėje gęsta paskutinieji kautynių židiniai, girdis paskiri šūiai ir klaukus ūžimas.

Tolstame į šiaurę ir nieko nesutinkame. Aušrai brėkstant pasiekiami mūsų ūkininko sodyba. Iš tolo pamatome kieme stovintį vežimą. Kas nors atvyko ar išvyksta? O gal kas iš Mūšos kautynių atbėgo? Buvo ir daugiau tokių, kurie tą ūkininką žinojo.

Išėjė vidun, randame krinčinietį K. ir šeimnininką pusryčiaujančius. Jie jau žino apie paskutinius įvykius prie Saločiaus, kur buvo didelės kautynės. Krinčinietis buvo atvykęs iš vieno netolimo dvaro, kur esą sustoję nemaža biržiečių. Jie visi žadą per Latviją kelti į Žemaitiją.

Mūsų leitenantas S. susimąsto. Rezistencija šiaurės Lietuvoje buvo gavusi stiprų smūgį. Tad dabar reikėjo susirūšti su Žemaitija.

Mes iškeliaujame į dvarą pas biržiečius.

Vėl patenkame į bolševikų ugnį

Pasiekę dvarą, pamatėme tikrą pabėgėlių stovyklą. Kieme stovi vežimai, sunkvežimis, vienu kitu smilksta ugnis. Būreliais sustoję žmonės šnekučiuojasi, verda valgyti.

Dauguma pabėgėlių — Biržų policininkai su šeimomis ir šiaip buvę miesto įstaigų pareigūnai. Biržams pavojus vėliausiai gresė, todėl jie namuose užsibuvo tol, kol galėjo. Kai raudonoji armija priartėjo prie Biržų, kelias Žemaitijon jau buvo uždarytas. Reikėjo bėgti į Latvijon. Iš ten jie visi tikisi pasiekti Žemaitius.

Mes esame už penkiolikos kilometrų nuo sienos, kur pusiaunaktyje palikome bolševičiaujančius. Jei ne vidudienį, tai vakare jie gali ir čia mus pasiekti. Mums būtinai reikia polsio, kurio neturėjome visą parą.

Susirandame vietą daržinėje ant dobilų, susitarę, kad pavojaus atveju būsime pakelti. Einant į daržinę, leitenantas S. Griebiam žiūronus. Tai uniformuoti latvių šauliai — aizargai. Pamatome juos ir kitam dvaro šone. Atrodė, jie rengiasi pasitikti bolševikus.

Daržinėje nuvirstame ant dobilų apsiirę, po galva šautuvus pasispaudė. Aplink ramu. Niekur jokio šūvio. Kieme tik girdisi biržiečių kalbos ir šūkavimai. Begerint užmiegam ir paskestame sapnuoję se.

Nežinau, kuri tai buvo valanda ir kiek numiegota, kai Antanas ėmė purtyti mane šaukdamas, kad bolševikai apšaudo dvarą. Žaibo greitumu šokau iš guolio ir stvėriau šautuvą. Tą akimirka buvo pabudęs ir mūsų leitenantas. Daržinės stogą pramušė kulka. Paskui kita. Visi trys šokome bėgti iš daržinės.

Kiemas tuščias. Tik palikę vežimai su turto ir arkliais. Žmonės išbėgioję. Kiek atokiau nuo trobėsių, sode matyti pasilikęs Biržų ugniagesių sunkvežimis. Prie jo triušė šoferis.

Dvaras tiesioginėje ugnyje. Kulkos švilpia kieme. Toj pusėj, kur pirma matėme aizargus, blykčioja ugnies liežuviai ir juda žmonės. Be abejo, bolševikai iš Lietuvos spėjo čia atsisistinti. Į šiaurinę pusę bėga biržiečiai, viską pametę ir palikę, net ir mūsų neperspėję. Bolševikai, pamatę tiek žmonių ir tokią paniką, pagalvojo, kad dvarė yra "fašistų" lizdas ir todėl taip prakeiktai šaudė.

Neturėdami kitos išeities, apšaudom kiemu bėgame prie mašinos. Per kelias minutes šoferiui pavyksta ją užvesti. Paskutinę minutę uždušęs atbėga K. Jis buvo nuykęs pas aizargus šio to sužinoti ir ten

papuolė į ugnį.

Kol mašina įsimuša į Skaiskalnės - Barberės vieškelį, pamatome bolševikus ir kitoje vieškelio pusėje, krūmuose. Išvydę mašiną, iš kulkosvaidžių lieja ugnį į kelią. Atsiduriame pavojuje. Kas berizikuos pasilikti dvare, kur toks sujudimas, kur prieš visas dėmesys.

Mūsų šoferis biržietis Ad. drąsus, nepamėtė orientacijos ir apšaudom keliu sparčiai gazuoja mašiną pirmyn. Bolševikų serijos vežiai. Vieškelis pakilus, tai mūsų mašina — geras taikynys. Viena serija susminga į sunkvežimio dežę, žemiau mūsų kojų. Laimė, truputį per žemai, ir mūsų nesužeidžia.

Išvystęs didelį greitį, sunkvežimis sparčiai rėda pirmyn. Paliekame skubančius biržiečius. Jų padėtis sunki, net baisi. Bet eiti jiems pagalbon negalime, nes mūsų maža ir neturime šovinių.

Kulkos mūsų nebesiekia. Bet ką toliau daryti? Mašina ne mūsų. Jos savininkai dabar gal bolševikų atskirti ir pagauti. Sažinė neleidžia toliau bėgti su mašina, nes tai būtų svetimo turto pasisavinimas. Tačiau šoferis šūkteli:

— Ko jūs, vyrai, jaudinatės? Ką jiems prireikė bėgti,

pasiėmę mašiną iš Biržų ugniagesių garažo. Ar geriau bus, jei dabar paliksime mašiną priešu?

Dar kilometrą pavaziavę, nutariame laukti tu, kurie su mašina iš Biržų atvažiuo. Nuojauta buvo tikra. Netrukus keli biržiečiai pasiveja mus. Persigandę, uždušę ir sukaitę. Jų tarpe vienas aukštas Biržų pareigūnas. Dvare jis turėjo blizgančią rusišką "mašinpistolę", atrodė drąsus, bet pakelyje iš baimės numetė.

— Vyrai, nieko nelaukim, tik spauskim pirmyn, — perspėja mus pasiviję. — Anų padėtis kritiška, jie apsupti. Kągi, visi kabinasi į mašiną. Važiuojame. Negi priešinšies tokie žmonės, kuriems svarbu tik savo kailį gelbėti.

Mano galva neišnešė — kur važiuosime? Aiškiai matyti, kad ir Latviją piausto bolševikų smūgiai. Prieš tris dienas žinojom, kad bolševikai nubildėjo iki Mintaujos, o šiandien, tokiu tempu, žygiuodami, jie gali būti ir Rygoje. Už Rygos — vanduo. Ir kur toliau benuėisi.

Prisiminimai baisūs. Baisi rytojaus diena. Apie ją ir galvoju.

(bus daugiau)

KŪRYBOS PRIEDAS

Kūrybos žodžio sargyboje

Nepriklausomybės metais Lietuvoje grožinės literatūros žodis buvo palaukiamas ne tik jo nuostabių priėmimų, perkant knygas, bet ir savotiškų pagerimų bei paskatimų, skiriamų premijomis. Nuo 1930 m., kai ypatingai sukies-tejo išsilavinusios tautos dvasinės ir mediaginės galios, susilaukėme gausių premijų. Jas skyrė pati valstybė, knygų leidėjos, karitatyvines organizacijos ir net pasirūpinę miestai. Tai iš venos pusės kėlė pagarbą literatūrai, kuri, palyginti, trumpu laiku gražiai suklestėjo; iš kitos pusės — palaikė rašytojus, sudarius jiems sąlygas našiau kurti. Šalia duodamų literatūros ir kitoms mokslams užsienyje gylinti stipendijų ir anuomet laikytinos vienu iš pačių svarbiausių veiksmų rašytam žodžiui ugdyti.

TREMTYJĖ

Jų vaizmo nesumenkėjo ne išreimime. Nesvyruojant gamta taru, jog premijų reikšmė ne tik už literatūros, bet ir už mokslų veikalus sveumoje žemėje dar labiau suakutėjo.

Apie naujus dvasinų galių suklestėjimus, neturint po kojomis gimtosios dirvos, šiandien nėra lengva svajoti. Mūsų rašytojai bei mokslininkai, praradę prielaidas darbo laisvumo, imasi su žiauriomis kliūtimis, grūmojančiomis pakirsti v. sus kūrybinius polėkius. Pagarba literatūrai ir apskritai lietuviškoms knygoms, pagyvenus medžiaginio gerbūvio šalyje, tolydžio nyksta. Literatūros vakarai, dabar sujungiami su gerais koncertais, nebesusilaukia pakankamo visuomenės dėmesio, kai tuo tarpu laisvės metais Lietuvoje begalinį entuziazmą sukeldavo net vidurinėse mokyklose pasirodę rašytojai.

Bet skaudžiausia yra tai, kad mūsų, plunksnos žmonės neturint pakankamų sąlygų rašyti, o gimtajai kalbai išvijoje merdėjant, ši padėtis nerima laikyti normalia.

Kaip tik dabar, kai išleistos knygos dėl menko tiražo nepakelia autorių, o iš kitur šiuo laiku nėra paramai jokių versmų,

premių klausimas tampa nepaprastai aktualus.

Užtai net Liet. Bendruomenės apylinkėms Amerikoje buvo pasiūlyta atkreipti į šį reikalą žvilgsnį. Ta prasme idomus yra dr. Juozas Girniaus "Atviras laiškas Bendruomenės Lokui", šį pavasarį paskelbtas "Aidu" 4 nr. Ten autorius siūlo besioorganizuojančios Bendruomenės rėmuose, įsteigti organą kultūriniai veiksmai skatinti. Jo uždaviniai pirmoje eilėje statoma sudaryti kūrybai paremti planą, nes nuo jos išsiskleidimo priklauso visą lietuviškos ateities Bostonui bei jo apylinkėms buvo siūlyta suorganizuoti literatūros premiją; Connecticut valstybei — jaunimo literatūros premiją; Philadelphiai ir Baltimoriui pasirūpinti dailės premija; New Yorko ir New Jersey valstybių lietuviams duoti muzikos premiją; Los Angeles kolonijai sudėti žurnalistų premija. Nurodytas planas yra didžiai konkretus, bet negirdėti, kad juo kas būtų giliau susidomėjęs. O jisai vertas mūsų dėmesio.

Naujos premijos greta jau esančiųjų per keletą metų tikrai pakeltų bestingstantį kultūrinį gyvenimą. Šiuo laiku gi turime tik tris

L. ANDRIEKUS

reguliariai teikiamas premijas — Liet. Rašytojų Draugijos, dienraščio "Draugo" ir kultūros žurnalo "Aidu". Visos jos yra duodamos už literatūrą, išėjus "Aidus", kurių premija kas antri metai skiriama už mokslo veikala. "Aidu" premiją tenka laikyti pačia pir-

PREL. PR. JURAS
paskyręs Aidu premijai 500 dol.

remti rašto žmones.

Kultūros žurnalas negali mokėti bendradarbiams honorarų, tai bent šiuo keliu užsimanyta paremti kūrybines pastangas bei savotišką pagarbą atiduoti. grožio ir mokslo žodžiui. Sąlygos premijai gauti buvo nustatytos didžiai palankios autoriams. Jų ir dabar tebesilaikoma. 500 dol. dovana duodama jau už viešumon pasirodžiusius veikalus arba rankraščius, autorių prisijus-tus komisijai. Apimama visa literatūra. Be to, premijai apglėbiant dviejų metų laikotarpį, išvengiama konkursinio skubėjimo. "Aidu" premijoje ir tai yra nauja, kad kas antri metai vertinamas mokslo veikalas. To nebuvo daroma nė laisvoje Lietuvoje. Kultūros žurnalas, kurio puslapiuose puoselėjamas mokslas ir menas, norėjo visu glėbiu apimti abi šias sritis.

Iš pradžių buvo manyta, bėgant laikui, premiją pakelti iki 1000 dol., bet, deja, tai sutrukdė leidėjų bei žurnalo nepritekliai.

Jeigu "Aidu" prenumeratorių skaičius kultū ir finansinis pajėgumas tvirtėtų, būtų labai mela žurnalo vardu kasmet duoti net dvi premijas po 500 dol. — už literatūrą ir mokslą. Bet šio sumanymo vykdymas priklauso nuo visuomenės, kuri, gausiau užsiprenumeruodama "Aidus", tuo pačiu gali pakelti ir premijų fondą.

Tuo tarpu žurnalo premijai viena pinigų dalis gaunama iš išeikimo proga surengiamo literatūros-muzikos vakaro, kita dalis pridama pačių leidėjų. Tuo keliu jau ir nueita treji metai, suteikiant vieną premiją už mokslo veikala dr. Antanui Maceinai, o dvi už literatūrą, būtent, Jonui Aisčiui ir Alfonsui Nykai Niliūnui. Laikantis eilės, šiemetinei premijai tenka mokslo veikalas. Premija jau paskelbta ir sudaryta vertinimo komisija. Veikalai siunčiami iki ateinančių metų vasario 1 d., "Aidu" redakcijon.

ŠIŲ METŲ PREMIJOS MECENATAS

Šiemet, kai Toronte naujai įsikūrusios lietuvių parapijos statyba "Aidu" leidėjus, kurie tai parapijai vadovauja, apkrovė sunkiais finansiniais rūpesčiais, į pagalbą at-

skubėjo lietuvių pranciškonų bičiulis ir spaudos palaikytojas prel. Pranciškus M. Juras iš Lawrence, Mass. Šis žmogus, tiek savo lėšomis išleides įvairaus pobūdžio raštų ir tiek paremęs kultūrinių įstaigų bei samanytų, nuosirdžiausiai įvertino ir "Aidu" pastangas.

Supažindintas su šių metų premijos reikalu, prel. Pr. Juras paaukojo 500 dol., tapdamas jos fudatoriumi.

Dėkojant už tokią paramą, tikimasi, jog, tuo žygiu praskynus kelią, ir ateityje netruks panašią pagalbą rinkti, ypač iš dvasiškių, kuri čia pasižymi nuostabiomis dosnumu. Tai gal kada ir išsipildys tas noras — kasmet "Aidu" vardu duoti po vieną premiją už literatūros ir mokslo veikala.

O kas žino, gal netruks, kai tvirtėu susiorganizuos Liet. Bendruomenė Amerikoje ir visuomenė labiau įžvelgs į rašytojų bei mokslininkų skaudžią padėtį, atsiradus žymiai daugiau premijų ir tuo būdu bus pakeltas mūsų raštų našumas.

Kaip atrodo, emigraciniame aplinkybėse premijos ar tik ir nebus tas tvirtėuasis ramstis, kuris prilaikys kūrybingąsias mūsų pajėgas kovoje už lietuvišką raštą žodį.

VEJAS

KNYGA APIE LIETUVIUS URVUOSE

DR. A. MUSTEKIS

Ką tik išspausdintos Juozo Kralikausko knygos "Urviniai žmonės" medžiaga yra patraukliai originali. Pirmą, tai liečia retai mūsų literatūroje užtiknamą Kanadą; antra, tai bene pirmą kartą atidengia lietuvių gyvenimą aukso kasyklose.

Autorius, gerai nusimanydamas literatūros žanruose, sąmoningai išvengia pridėti savai knygai etiketę. Taigi, čia nėra nei romanas, nei įprastinė apysaka, nei novelių rinkinys, tačiau, būtinai ieškant ar-tim'ausio atitiktens, J. Kralikausko knyga tektų vadinti apysaka.

Knygoje atvaizduojamas 40 lietuvių gyvenimas nuošaliam Kanados aukso kasyklų rajone, kur susikryžuoja trejetas žmonių tipų: vietiniai kanadiečiai, DP lietuviai ir indėnai.

Kiekvienas jų turi savita veidą, autoriaus sąmoningai išryškintą. Kaip ir galima buvo tikėtis, autorius išskiria lietuvių grupę iš kitų ne vien todėl, kad joje yra daugiau inteligentų, bet greičiau — kad lietuvių kultūra, atsinešta iš gimtojo krašto, yra pakanka-

mai stipri atsilauktyti prieš svetimą aplinką. Kaip kontrastas, vietiniai kanadiečiai yra daugiausia amžini kasyklų darbininkai, neturį vilties jas palikti. Šie yra atvaizduoti kaip "suauge" su niūria požemių aplinka ir atinką autorius pasirinktus knygos pavadinime "urvinius žmones" dvasine prasme. O buvę DP galima vadinti "urviniais žmonėmis" tik laikinos darbo sutarties atlikimo kasyklose prasme.

Jeigu lietuvių knygoje, iškyla kaip daugiau ar mažiau apvaldę savo aplinką, o kanadiečiai darbininkai — apvaldyti tos aplinkos, tai indėnai sudaro atsikrą tipą, kuris nepajėgia nei žengti su srove, nei pasirovui, ir jis civilizuotame pasaulyje yra lyg koks balastas. Ir šiame tipe autorius suranda žmogų, nors kartais, atrodo, rasinės prielaidos jį užtendo.

Bet autorius nebando vaizduoti tų kelių kultūrų susitikimo ir kovos. Jo sodriausias žvilgsnis yra nukreiptas į keltą lietuvių, pagrindinių persono-žų ir lietuviškos idėjos nešėjų. Čia autorius optimizmas neleido nė vienam lietuviui nukrypti svetimųjų jūron. Šia prasme

J. Kralikauskas yra šviesios tremties lietuvių misijos ryškiausias propaguotojas emigracijoje.

Idomu, ar po aštuonetasdešimties metų tie lietuvių būtų išlikę tokiais pačiais žmonėmis?

Autorius žavi skaitytoją ne tiek žmonėmis, kiek kasyklo-mis. Tai šen tai ten jis kruopščiai supažindina mus su kasyklų įrengimais, tamsa, ypatinga nuotaika, kuri, inertiška kalnų masę padaro dvasia, tykojančia savo aukso akmenų pakaruokliu pavidalu.

Šias eilutes rašančiojo nuomone, stipriausias J. Kralikausko knygos vietas kaip tik liečia kasyklas ir darba, nors dažnai techniška žodžiais atvaizduota ir primenantį dokumentuotą studiją. Net ir "tik-rasis" kasyklos darbininkas, praradęs Gorila, autoriaus kelias brožuais atvaizduotas, yra bene pats charakteringiausias veikėjas, kuris, atrodo, galėtų pavaduoti akmeninį pakaruoklį.

Knygoje yra keletas gražiai literatūriškai apdorotų epizodų, kurie, atskirai paimti, yra mielai skaitomi. Bet jie nėra tampriai vienas su kitu surišti, o pradinis Gorilos pradingimas kasyklose nėra išnaudotas: jis neplėtoja ir nestumia veiksmo pirmyn.

vienamjauos tų epizodų 1933 yra tevyne auras ir nuostabi visi lietuviški gyvenimai. šiame nuo civilizacijos atsuktame ploc, ar tai gūdi pozicijai ar bergžazioj gamtoj sand uaromuij uaromj — yra ir kuojami tampraus tyso su tevyne. Cia bene charakteringiausias yra buarys, oves ter-sejas. Jisai lyg ir supna at-skirų epizodų uaryvius savo geru zoadu ir mąstymais, kurie taciau jį paaro ne tiek ve-kiantį ir gyvą žmogų, kiek rezonuojanį autoriaus minčių įknytoja.

Grazausi, džiaugsmą ir smagumą kelią dialogai, yra nuadusi savo rustes avnyu — Gudelio ir Jacinos — santykiams išryškinti. Jie atsvera niūrių kasyklų gyvenimą. Pirmojo kalbos zodingumas ir sulungumas gali lygintis su vykusiais kitų rašytojų vaizduojamais pasakorių pokštais.

"Urviniai žmonės" rodo jų autoriaus gerą literatūrinį išprusimą. Kalba yra žodinga ir dažnai šviežia. Autorius vengia įmantrumo ir nenori nustebinti skaitytojo kraštutinėmis hiperbolėmis, o dažniausiai pasilieka santūrus ir aiškus ne vien techniniame kasyklų aprašyme, bet taip pat ir dialoguose ir monologuose. Beje, pirmieji skirsniai yra labiau išbaigti ir išlyginti, kai tuo tarpu paskutiniai atrodo paskubomis sukripti.

Nors autorius neišsiskiria iš visos eilės mūsų rašytojų, kurie neparodo pulsuojančio nemeluoto gyvybe charakteringo žmogaus, "Urviniai žmonės" yra skaidri ir miela knyga šiame tremtinių krizės amžiuje.

(Juozas Kralikauskas, Urviniai žmonės, Chicago, Ill. Liet. Knygos Klubo leidinys, 1954 m., 280 psl. Aplanas dail. V. Petravičiaus. Kaina 2,75 dol.)

• Stipendijos. 1954-55 mokslo metams yra gautos stipendijos iš Mid-European Studies Center viso 21 pabaltiečių, studijuojančių Amerikoje. Lietuviams — 7, latviams 6 ir estams — 8. Šiais metais buvo gauta nauja stipendija tik vienam latviui, o visi kiti pernykščiai studentai. Pastebėtina, kad prieš porą metų stipendijų skirstymą turėjo įtakos Lietuvos Laisvės Komitetas. Tada lietuvių gavo porą stipendijų daugiau. Po to lietuviams atstovauti ėmėsi patys studentai, ir stipendijų skaičius sumažėjo. Dabar joks lietuvių veiksnys neturi įtakos stipendijų paskirstymui. Visos ankstesnės stipendijos buvo skirtos "praktiškiems" mokslams, kaip inžinerijai, architektūrai, medicinai, farmacijai, tik šiemet naujoji stipendija, paskirta socialiniams mokslams.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Kompoz. Juozas Strolia, atvykęs iš Kalifornijos į Bostoną, gavo smuiko ir fortepiono pamokų ir fortepiono derinimo darbų. Kalifornijoje gyvendamas jis domėjosi augalų gamta ir parašė 400 mašin-raščių lapų angliu-lotyņu-lietuvių-vokiečių botanikos žodyną. Visą medžiagą antrajai daliai lotynų-lietuvių - angliu - vokiečių kalbomis ir trečiajai — lietuvių - lotynų - angliu vokiečių kalbomis J. Strolia pasigabeno į Bostoną, kur mano šį savo darbą užbaigti.

Be to, ilgai tylėjęs muzikos srityje, šią vasarą jis išvertė iš vokiečių kalbos išsamią atonalinės muzikos studiją ir ta pačia proga parašė plačią lietuvių atonalinės muzikos apžvalgą, pavadinimą "Lietuvių muzikos kelias ligi dvylikos tonų." Netolimote ateityje J. Strolia, Jeronimas Kačinskas, V. Adamavičius ir V. Strolia

yra numatę suorganizuoti Bostone stygų kvartetą.

• Vl. Ramojus parašė antrąją dalį savo knygos "Lenktynės su šėtonu". Knygoje vaizduojamos 1944 m. partizanų kovos Lietuvoje. Antros dalies ištraukos spausdinamos Darbininke.

• Australijoje Liet. Kultūros Fondas spalio mėn. paskelbė lietuviškos knygos mėnesius. Šviesių knygnešų ir tautos švietėjo vysk. M. Valančiaus atminimui norima įkurti pati didžiausia lietuviška biblioteka Australijoje. Visi Australijos lietuvių kviečiami paaukoti bent po vieną lietuvišką knygą.

• Smuikininkė E. Kuprevičiūtė lapkričio 13 d. koncertuoja Montrealyje, Kanadoje. Akompanuoja jos brolis pianistas A. Kuprevičius.

• Laisvosios Europos Kolegija Strasboure nupirko už

Bolševikiniai leidiniai Lietuvoje

Bolševikinė grožinės literatūros leidykla skelbia išleidusi A. Vienuolio raštų 3 tomą, A. Vyžiaus pjesę "Baltieji gluosniai", P. Cvirkos raštų tomą rusų k., į jį sudėta "Frank Kruk", "Zemė maitintoja"; visą eilę vertimų, jų tarpe Šekspyro "Ričardas III." Be to, "revoliucinio lietuvių rašytojo, žuvusio Ispanijos pilietiniame kare, Aleksandro Jasučio — Vilnio raštų rinktinę". Netru-

Klimienės visą min. P. Klimo biblioteką.

• Adelaidėje, Australijoje, veikia dvi teatro mėgėjų grupės. Viena jų rugsėjo 8 d. pastatė St. Santvaro kaimynus.

• Guamos saloje vienintelio laikraščio redaktorium yra lietuvis Vytautas Brazė-Brazevičius, buvęs Havajų universiteto profesorius.

kus žada išleisti Tilvyčio I-ąjį tomą, L. Pelėdos — I ir II tomus, brolių Jusų surinktus lietuvių liaudies dainų 3 tomus.

Išleista taip pat Krikščiuono "Būtininkystė", Aleksos "Naminų gyvulių veisimas," Petraičio "Galvijų prieauglio auginimas" ir kt. Nemaža leidžiama propagandinės literatūros.

Sovietų didžiojoje enciklopedijoje 25-tome rašoma apie sovietinę Lietuvą. Bolševikiškai perdorota medžiaga pavaizduota 54 nuotraukomis, žemėlapiams, reprodukcijomis. Medžiagą paruošė Matulis, Žiugžda, Preikštas, Korsakas ir k.

"Didžiosios tarybinės enciklopedijos" 26 tome aptariami Maironis ir Mačys Kėkštas, duodama žinių apie Marijampolę ir Mažeikius.

Įsigykite kultūros žurnalo "Aidu" premijuotą A. Maccinos knygą

SAULĖS GIESMĖ

Joje šis didysis mūsų mintytojas giliai, įdomiai ir visiems suprantamai gvildena šv. Pranciškaus gyvenimo reikšmę ir palikimą žmonijai.

Išleido PREL. PRANCIŠKUS JURAS,
94 Bradford St., Lawrence, Mass.
Spaudė T. T. PRANCIŠKONŲ spaustuvė
Aplanką piešė T. Valius

Graziai įrišta, 458 p. Kaina \$5.00.

KREIPTIS: Į "DARBININKĄ" ARBA PAS LEIDEJĄ

Pirmas kariuomenės kapelionas

Kan. J. Meškausko 40 m. kunigystės sukaktis (2)

1909 m. baigė gimnaziją ir įstojo į antrą Zemačių kunigų seminarijos Kaune kursą. Ir čia nieko lietuviško nerado: paskaitos lotyniškai, o maldos, konferencijos, giasmės lenkiškai. Tais laikais net pašaukimo neturinciu buvo laikomas tas, kas išdrįsdavo draugui sveikinimą lietuviškai parašyti. Tiesa, čia jau karcerio nebebuvo ir už lietuvišką žodį niekas juo nebegrasino. Buvo net keli profesoriai, su kuriais be baimės ir lietuviškai galėdavo pasikalbėti (kun. J. Skvireckas, kun. K. Šaulys, kun. P. Januševičius, kun. J. Valavičius).

Viskas pasikeitė, kai atvažiavo naujasis rektorius prof. kan. J. Mačiulis-Maironis. Jis savo pirmą kalbą klierikams pasakė lietuviškai. Tuo padrausinti, klierikai J. Meškauskas ir P. Juška kreipėsi į rektorių, prašydami lenkiškas maldas pakeisti lotyniškoms. Tuoju paruoštos lotyniškos maldų knygelės ir pradėta iš jų mels-tis, o po metų ir šios pakeistos lietuviškoms. Rekolekcijų mąstymai ir konferencijos, naujojo rektoriaus potvarkiū sakomos tik lietuviškai. Jubiliasas sako, kad jam baigiant seminariją, išskyrus lenkų kalbos pamokas, nieko lenkiško ten nebebuvo.

AKADEMIKAS IR KUNIGAS

1913 metais klier. Juozas Meškauskas, baigęs seminariją, pasunčiamas į Petrapiilo dvasinę akademiją. Nepasisekė iš Kanauninko išklausti, kaip jam sekėsi mokytis, bet, matyt, jis buvo vienas iš pačių gabiausių klierikų, nes tik tokias akademijon tiesiudavo. Akademijoje lietuvių studentai visi buvo susipratę ir tikėto netolima Lietuvos laisve. "Mes gi tikėjome, — pasakoja Kanauninkas, — kad Lietuva bus laisva; tikėjome ne dėl iš-

Vilnių gražino...

(atkelta iš 3 psl.)

žymios dalies savo žemių pagal 1920 metų sutartį (buvo gražintas tik Vilnius su labai apčiuptom apylinkėm).

Sovietų Sąjunga Lietuvai buvo pasižadėjusi: 1. ginti Lietuvą nuo bet kokios grėsmės jos nepriklausomybei ir teritorijai; 2. nesikišti į Lietuvos vidaus reikalus ir tvarką; 3. tartis su Lietuvos vyriausybe, jei būtų reikalus abiem gntis; 4. laikyti sutarties 15 metų.

Visa tai buvo veidmainystė ir apgaulė.

Versdama Lietuvą nesidėti dar į jokią koaliciją, pati Sovietų Sąjunga jau buvo koalicijoje su Vokietija ir buvo susitarusios Lietuvą dalyti.

Tai ir vykdė už Lietuvos pečių, kai 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjunga vienašališkai sutartį sulaužė ir Lietuvą okupavo.

Tai yra pamoka visiem kitiem netikėti jokiai bolševikinės Maskvos žodžiui, kuris yra melu ir apgaule pamuštas. S.

K. V. PAULIUS

skaičiavimų, bet vien tik iš idealizmo, o idealistais mes visi kaip tik ir buvome."

1914 m. birželio mėn. 13 d. Moglevo vyskupas - pagalbininkas Ceplak Petrapiilyje įšventino stud. J. Meškauską kunigu. Prmicijas kun. Juozas atlaikė birželio 15 d. Parnėvėžio šv. Petro ir Povilo bažnyčioje prie to paties altoriaus, prie kurio dar ministrantu tebebūdamas tarnavo kun. J. Skvirecko, dabartinio Kauno Arkivyskupo Metropolito, pirmosioms mišioms. Toliau mokėsi akademijoje, o atostogų metu važinėdavo aptarnaudamas pabėgėlius Pietų Rusijoje ir Estijoje.

KARO KAPELIONAS

1917 m. pavasarį baigė akademiją Teologijos magistro laipsniu. Tuoj paskiriamas kapelionu IV-tos rusų armijos, kuri stovėjo Romunijoje. Carizmui griūvant kapelionas kun. Juozas Meškauskas išrenkamas IV-tos armijos lietuviškų dalinių pirmininku. Daug jam teko pakelti vargo ir didelių pavojų pergyventi organizuojant Rusijoje lietuviškuosius dalinius. Nepajirškime, kad tada prasidėjo bolševizmo siautėjimas, kuris jau ir tuomet negalėjo būti palankus kunigui ir dar caro armijos buvusiui kapelionui. Būtų ne tik įdomu, bet ir naudinga, kad Mielasis Jubilias tuos savo išgyvenimus turėtų galimybės užrašyti.

KAUNE

1918 m. spalio mėnesį, po daugybės labai šurpių pergyvenimų, kun. J. Meškauskas grįžo į Lietuvą. 1919 metų pradžioje pakviečiamas Kauno kun. seminarijos profesorium ir dvasios tėvu. 1929 m., pasitraukęs iš dv. tėvo pareigų, kapelionauja seselėms benediktinėms. Išikūrus Lietuvos universitetui, jam dėsto asketiką ir liturgiką pradžioje kaip lektorius, vėliau docento teisėmis. Un'versitete dirbo iki bolševikų okupacijos, o vokiečių okupacijos metu — Kauno Igulos bažnyčios rektorius ir aptarnauja lietuviškuosius dalinius. Kanauninku pakeltas 1940 metais.

Plati ir įvairi kan. J. Meškausko veikla lietuvių katalikų gyvenime. Dar seminarijoje jis organizuoja klierikų būrelį, davusį pradžią klierikų ateitininkų kuopai. Visą laiką aktyvus ateitininkas, tremty Vokietijoje buvo vyr. dvasios vadu. Dirbo šv. Vincento Pauliečio Dr-jos Centro valdyboje, Liet. Krikščionių Demokratų Centre, Katalikų Akcijos Centro Komitetą organizuojant ir t.t.

PAKELIUI Į VAKARUS

Baisūs 1944 metų įvykiai vertė ir jį pasitraukti iš pamilojo Kauno. Jo šaunųjį brolių — pulk. Povilą — jau buvo prarijęs bolševikinės smakas. Tačiau ir šiuo metu Kanauninkas įsiekio darbo, no-

rėjo būti naudingas. Kada tik Zemačiai beliko bolševikų neužimti ir buvo dar mažytė vilties kibirkštėlė, kad galima jiems užkirsti kelią, kan. Meškauskas prisistatė Telšių vyskupui ir paskiriamas vadinaujų Zemačių pulkų vyriausioju kapelionu. Kaip tada nudžiugau, kada Ekselencija man pranešė, jog jau turiu viršininką. Kažkodėl tada pirmą kartą, po daugelio metų, atsiminiau, kaip 1926 metais norėjau kun. J. Meškauską kario uniformoje matyti. Deja, vyr. kapeliono taip ir neteko susitikti ne tik Lietuvoje, bet ir visą laiką, kol vilkėjau kario uniformą.

TREMTIES DIENOSE

Kan. J. Meškauską susitikau tik karui pasibaigus, kada jis iš Austrijos atvyko į Kempfen-Allgaeu lietuvių stovyklą. Nuo pat pirmo susitikimo jis man pasidarė toks brangus, artimas, ne tik kaip tėvas, bet ir kaip tikras brolis. 1949 m. balandžio mėn. 16 d., Didįjį Šeštadienį, nuostabių supuolių, abu paskutinieji Lietuvos paskirti karo kapelionai susitiko prie altoriaus. Kan. J. Meškauskas, 60 metų savo amžiaus proga, atnašavo m'šias jaukiuje Engliches Institut seselių koplyčioje, o aš jam patarnavau ir iš jo rankų priėmiau šv. Komuniją.

IR DABAR

Mielasis Kanauninkas dabar gyvena New Yorke, prisglaudęs vienuolių išlaikomam viešbuty ir tenkinasi gaudamas teisę aukoti mišias vienoje svetimaucų bažnyčioje. Mišias beveik per istisus metus jis turi aukoti 12:10 val. dienos. Negaliu net įsivaizduoti, kaip Kanauninkas išveria, nes žinau, kaip sunku laukti taip vėlyvų mišių. Bet Jubiliasas nesiskundžia. O kas jį supras-tų, jeigu ir skųstusi? Ar daug kam pasidarytų galvoje kiek šviesiau, jei ir įrodytum tą tikrą faktą, kad kan. J. Meškauskas negali gyventi be savų žmonių, be lietuvių?

Begalo nudžiugau, kad buvusieji jo mokiniai ir jo kariai atkreipė dėmesį ir š.m. spalio 10 dieną rengia savo Profesoriui ir Kapelionui 40 metų kunigystės sukakties minėjimą. Ir aš labai džiaugiuosi galėdamas tam savo, dar 1926 metais Išrinktajam, Pažįstamam palinkėti kuo gausiausių Dievo malonių ir apie jį papasakoti Tau, Mielasis Skaitytojai.

ATSIŪSTA PAMINETI

Kanados lietuvių II diena. Išleido LTB Toronto apylinkės valdyba ryšium su II-ja Kanados lietuvių diena. Viršelis dail. Teleforo Valiaus, 148 psl.

IV-sios Šiaurės Amerikos Lietuvių Sporto žaidynės, smulkii sporto šventės programa.

East and West, nr. 2. 1954 m., trimėnesinis žurnalas Baltijo ir Sovietinėms problemoms tirti. Leidžia Alliance Publishing Co. Londone.

LIETUVOS KARIAI nepriklausomybės laikais.

KAIP DABAR ATRODO ŠALPOS DARBAS EUROPOJ

Iš Europos spalio 4 d. grįžo Balfo pirmininkas kan. J. Končius. Uoste jį pasitiko būrys lietuvių ir "Darbininko" atstovas.

Pirmininkas į Europą vyko JAV šalpos ir Care reikalais. Aplankė Olandiją, Vokietiją, Portugaliją, Ispaniją, Austriją, Šveicariją, Italiją, Prancūziją ir Šiaur. Afriką. Šalia tiesioginių savo pareigų visur domėjosi lietuvių gyvenimu. Prieš grįždamas į Ameriką Balfo reikalams apvažinėjo Vokietijoje kai kurias lietuvių stovyklas ir šalpos reikalus tvarkė vietoje.

Sugrįžimo proga Balfo Centro Valdyba spalio 5 d. surengė sutiktivių pietus. Kartu įvyko Balfo posėdis, kuriame kan. J. Končius padarė pranešimą apie savo keiionę. Iš to pranešimo šitaip atrodo Balfo šalpos veikla Europoje.

Prancūzija

Lietuvių gyvena apie 1000, daugiausia jų Paryžiuje, Lyone, Strasboure. Dalis atvykusi prieš karą, dalis serga. Keletą sergančių teko aplankyti račiam pirmininkui. Ekonominė būklė gana sunki, nes Prancūzijoje viskas dvigubai brangiau nei Vokietijoje ir Austrijoje, tačiau uždarbiai nėra dvigubai didesni. Lietuviams kaip svetimšaliams darbą gauti gana sunku. Tad drabužių nusipirkti paprastais žmonėms yra beveik neįmanoma. Ypač pagalbos reikalingi ligonys ir į vargą patekę.

Šiam reikalui Balfo įgaliotinis Dr. S. Bačkis prašo Balfo 500-800 dol. per metus. Maitas iš Surplus Commodities at-eis normaliu keliu per NCWC atstovą Paryžiuje.

Italija

Ypatingų sunkumų čia nėra. Aplink Romą yra keletas šelpiamų šeimų, paskui prie Torino saleziečių lietuvių g'mna-

zija, kurioje šiemet sutelks apie 100 vaikų. Iš Balfo paprašyta 200 dol. metams ypatingiems šalpos atvejams. Kita šalpa maistu iš Surplus Commodities eis toliau per NCWC atstovą. Balfo įgaliotiniu Italijoje yra kun. Dr. J. Vaišnora, MIC.

Austrija

Lietuvišką koloniją besudaro tik 200 asmenų. Daugiausia gyvena Graze, Innsbrucke ir Salzburge. Valdžios duodamos normos ypatingai mažos. Pirmininko pastangomis išrūpinta 4000 svarų maisto iš Surplus Commodities. Įgaliotinis yra prel. K. Razminas.

Vokietija

Čia gyvena daugiausia tremtinių. Čia ir Balfo šalpa plačiausiai išvystyta ir geriausiai sutvarkyta. Pirmininkui teko dalyvauti įgaliotinio Iz. Rugieniaus susaauktuose dviejose posėdžiuose ir stebėti, kaip ten skirstomos Balfo gėrybės. Be to, pirmininkas aplankė keletą stovyklų.

Memmingene buvo surengtas Balfo 10 metų sukakties minėjimas. Stovykloje gyvena apie 400; iš jų apie 30 procentų džiovininkai. Darbų nėra, tenka verstis tik pašalpa ir Balfo parama.

Aplankė dar Scheinfurtą ir Bad Kissingeną. Likusį laiką skyrė Vokietijos šiaurėi, nes ten, paskirstant Balfo gėrybes, buvo nemaža nesklaidumų. Šiaurės Vokietiją lankė lydimas Iz. Rugieniaus.

Hannoveris yra viena iš tokių stovyklų Vokietijos šiaurėje, kur daugiausia susitelkę iš Klaipėdos krašto lietuviai. Bendrame susirinkime išrinktas gėrybėm skirstyti pirmininkas ir komitetas, į kurį įeina du Lietuvos ir du Vokietijos piliečiai.

Diepholze, kur seniau buvo lietuvių gimnazija, jokių ypatingų problemų nėra. Paminėtina tik tai, kad vienas tėvas (našlys) džiovininkas atsivedė tris vaikus, kurie būtinai reikalingi globos.

Webene gyvena 400 lietuvių mediniuose barakuose. Ten ypač buvo daug nesklaidumų, tad kah. J. Končius, pasitaręs su katalikų kun. P. Girėnu ir su protestantų kun. Keleriu, susirinkimui pristatė naują gėrybėm skirstyti pirmininką—Lietuvos pilietį iš Klaipėdos krašto. Susirinkime pirmininkas buvo priimtas ir kartu išrinkta iš 7 narių komisija

(trys Vokietijos piliečiai, trys Lietuvos).

Luubece yra trys stovyklos, kurios turi bendrą Balfo gėrybėm skirstyti komitetą. Šalia jo dirbo ir klaidiečių komitetas, į savo sąrašus įtraukęs ir tokius, kurie neturi nieko bendro su lietuviais. To atskiro komiteto veikimas Balfo pirmininko patvarkymu buvo sustabdytas. Visi šelpiamieji įjungiami į bendrą šalpos komitetą.

Emigracija

Kan. J. Končius tyrinėjo ir emigracijos galimumus. Dėl didelių formalumų emigracija sunkiai juda iš vietos. Hamburgo konsulatą pagal naują įstatymą vizas išdavė tik 6 vaikams ir vienai šeimai.

Emigracijos reikalams Munchene prie Balfo buvo įkurtas specialus skyrius, kurį tvarkė dr. Rukša. Dabar lietuvių specialius emigracijos reikalus tvarkyti prie Balfo įstaigos pakviesta Gražina Grininė.

Lietuviai prisimena praeitų metų Kalėdas, kai gavo Care siuntinius, ko nepadarė nei lenkų nei kitos šalpos organizacijos. Ir šiemet Balfas nutarė Kalėdoms pasiūsti panašius siuntinius.

A. Dž.

Brazilijoje Sao Paulo mieste vykstančioje tarptautinėje parodoje Lietuvos ir kitų Baltijo valstybių paviljonas yra gausiai lankomas. Lietuviškus eksponatus sudaro juostos, marginiai, moterų ir vyrų rankdarbiai, liaudies menas. Tarp kelių dešimčių laisvų valstybių plėvėsuoja ir lietuviška trispalvė. Paroda tęsis iki 1955 m. sausio 25 d. Ji surengta ryšium su Sao Paulo miesto 400 metų sukaktimi. Sao Paulo yra pats didžiausias Lotynų Amerikos miestas, turi 3 mil. gyventojų. Jame taip pat gyvena didžioji dalis Brazilijos lietuvių.

● **Brazilijoje** Sao Paulo mieste vykstančioje tarptautinėje parodoje Lietuvos ir kitų Baltijo valstybių paviljonas yra gausiai lankomas. Lietuviškus eksponatus sudaro juostos, marginiai, moterų ir vyrų rankdarbiai, liaudies menas. Tarp kelių dešimčių laisvų valstybių plėvėsuoja ir lietuviška trispalvė. Paroda tęsis iki 1955 m. sausio 25 d. Ji surengta ryšium su Sao Paulo miesto 400 metų sukaktimi. Sao Paulo yra pats didžiausias Lotynų Amerikos miestas, turi 3 mil. gyventojų. Jame taip pat gyvena didžioji dalis Brazilijos lietuvių.

IŠ VISUR

● **Vysk. V. Brizgys** pakviestas dalyvauti Kolumbijoje, Medelline mieste, šaukiamame lietuvių suvažiavime spalio 28 — lapkričio 1 d. Numatoma kartu paminėti Nekalto Marijos Prasidėjimo sukaktis ir atlikti kelionę į Marijos šventovę.

● **Dr. K. Grauzinis**, Lietuvos ministeris Urugvajuje, lankėsi pas užsienio reikalų ministerį dr. F. Pittalugą ir jam įteikė naują V. Veraxo (Čibiro) parašytą knygą "Genocido imperija" (El imperio del genocidio).

● **Aleksandras Jusevičius**, Omahos liet. par. kleb. kun. J. Jusevičiaus tėvas, mirė rugsėjo 25; iškilmingai palaidotas rugsėjo 27. Gedulingas pamaldas atlaikė velionies sūnus, pamokslą pasakė ir Libera atgiedojo vysk. V. Brizgys, atsisveikinimo žodį kapinėse tarė kun. L. Musteikis. Velionis buvo nuoširdus, susipratęs lietuvis, mielas džukas, kuris nepaprastai domėjosi to krašto žmonėmis, ypač nuo Kalesnikų, Nočos ir Varėnos. Nuliūdime liko jo sūnus kleb. kun. J. Jusevičius, duktė, marti ir 6 vaikaičiai.

● **V. Balkaitis**, buvęs Lietuvoje mokytoju, o Amerikoje dirbęs fabrike, pradėjo dėstyti rusų kalbą Omahos universitete.

● **Simanas Antonovas**, buvęs pirmasis Lietuvoje valstybės teatro fotografas, mirė Argentinoje, San Martino mieste. Velionis dirbo foto reporteriu dienraštyje "La Nacion". Jis yra padaręs šimtus nuotraukų iš lietuvių gyvenimo Argentinoje.

● **O. Bačkienė**, Lietuvos pasiuntinio Prancūzijoje dr. St. Bačio žmona, rūpinasi įsteigti Paryžiuje lietuvių kultūros namus.

● **Paryžiuje** lietuvių šalpos draugija minėjo savo dešimtmetį; ji dabar yra persiorganizavusi į Lietuvų Bendruomenę.

● **"Argentinijos Lietuvių Balsas"** įsigijo nuosavus namus, kur įkūrė ir savo spaustuvę.

PRANEŠIMAS

LDS Connecticut apskrities suvažiavimas įvyks spalio 31 d. Hartfordo lietuvių parapijos patalpose. Iš ryto 10 val. šv. Mišios už gyvus ir mirusius organizacijos narius, o po pietų 1 val. posėdžiai mokyklos kambaryje (339 Capitol Ave. ir Broad St. kampas).

Rašt. Mrs. S. Sapranas

GAUNAMAS
NAUJAUSIAS
ALOYZO BARONO
ROMANAS
UŽGESEŠ
SNIEGAS
285 p. Kaina — \$2.50
DARBININKAS
680 Bushwick Ave.
Brooklyn 21, N. Y.

Spaudos iškovojo 50 metų sukaktuvinis leidinys LITERATŪROS METRAŠTIS

GABIJA

JAU SPAUDOJE IR PASIRODYS ŠI RUDENI Sioje didžiuole knygoje su savo naujaisiu kūrba dalyvauja kelios dešimtys lietuvių rašytojų. Metraštį redaguoja Jonas Aistis ir Stepas Zbarskas. Ši knyga — tai kovojančio ir nepasiduodančio lietuvių atsparos dokumentas. Ši knyga valdžiai už viską kalbės apie mūsų tautos teisę turėti savo kalbą, raštą, laisvę ir tikėjimą. Būkite šios knygos garbės prenumeratoriai — padėkite leidyklai atlikti sunkų šio didžiulio veikalo išleidimo darbą. Prenumerata priimama iki š.m. spalio 15 dienos. Prenumeratorių pavardės bus paskelbtos knygoje. Metraštis bus didelio formato, iristas drobėje, kainuos \$6.00. Prenumeruojant iš anksto — tik \$5.00.

Užsakymai ir pinigai siunčiami šiuo adresu: GABIJA, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

BALFO DEŠIMTMEČIO

AKADEMIJA - KONCERTAS

įvyks 1954 spalio 17, 4 val. p.p. Webster Hall, New Yorke

Koncerto programą išpildys: Smuikininkas Izidorius Vasyliūnas

Solistės: Prudencija Bičkienė ir Stasė Daugėlicinė

Solistams akomponuos muz. AL. MROZINSKAS

Didžiojo New Yorke ir apylinkių lietuvių maloniai prašomi iškilmišė dalyvauti ir tuo paremti šalpos darbą.

Šokiams gros AD. JEZAVITO orkestras

NEW YORKO BALFO 10-ČIO MINĖJIMO KOMITETAS

Amsterdam, N. Y.

Sv. Kazimiero mokykloje šiemet mokosi 152 mokiniai. Tai didžiausias mokyklų skaičius mokyklos istorijoje. Sese-lės ir vikaras kasdien pamoko visus vaikus pusvalandį lietuvių kalbos. Valdžios mokyklas lanką vaikai gausiai dalyvauja sekmadienio tikybos pamokose — iš viso jų ateina 98.

Lituanistiniai pasikalbėjimai gimnazistams prasidėjo rugsėjo pradžioje. Juos lanko 11 tremtinių, šeštadienio mokykla dar darbo nepradėjo.

Lietuvišką šeimą sukurs Aldona Raziūnaitė ir Vytenis Miškinis spalio 17 d. Abu jaunieji yra choristai ir gražiai pasireiškia lietuviškoje visuomeninėje veikloje.

Balfo skyrius rengia skanumynų pardavimą spalio 24 d. parapijos salėje po kiekvieną mišią. Paremami Balfa, pagelbėsime vargantiesiems.

Kun. dr. Vacys Širka perkeltas į didžiulę sv. Marijos parapiją Glens Falls, N. Y.

Kun. dr. Grabys jau atvyko į Albany vyskupiją ir laukia paskyrimo. **Zuvusiems lietuviams kariams mišias** užprašė Amerikos lietuvių klubas. Jos bus laikomos lapkričio 7 d. 11 val. ryta.

Vyčių kuopa rengia maskaradą su šokiais spalio 30 d. klubo salėje. **Pranas Gobis** ilgametis nuoširdus veikėjas lietuvių šaulaikiai šį mėnesį 75 metus amžiaus. Linkime jam gausių Dievo malonių ir geros sveikatos!

Kęst. B.

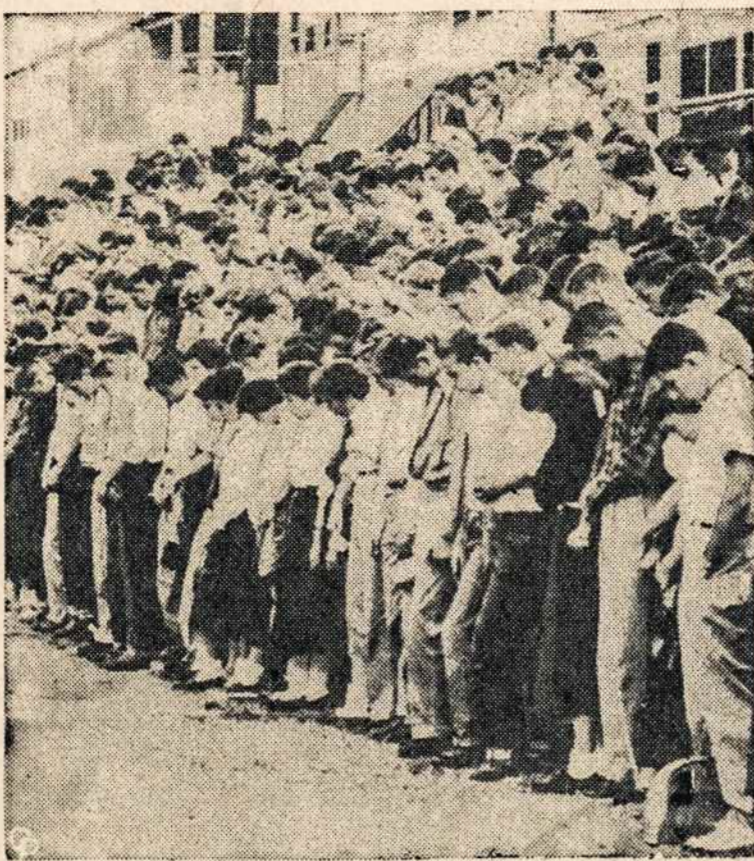
Elizabeth, N. J.

Salės skolos sudėgintos Lietuvių Laisvės salės pasakolų deginti spalio 2 susirinko per 300 žmonių. Taip aukštųjų svečių dalyvavo miesto mayoras N. S. La Corte, B. Mackevich — išbuvęs 30 metų direktoriumi, J. Budris — pirmasis salės pirm. ir dabartinis pirm. J. S. Reedy. Po himnų kiev. kun. M. Kemėžis minėjimą atidarė malda, po kurios sekė užkandis ir parapijos choro išpildyta meninė programa, kurioje pasirodė solistai — Miss Carol Bowen, D. Patrick ir D. Švenčiūnas. Pianu lydėjo prof. J. Žilevičius.

Zodžiu kalbėjo ir sveikino mayoras La Corte, kleb. kun. M. Kemėžis, teisėjas J. L. Mc Gyre ir kiti aukšti miesto ir valstybės pareigūnai. Taip pat buvo supažindinti su visuomene visų lietuviškų organizacijų pirmininkai ir atstovai: M. Saliklis, Mrs. M. Martin, K. Bernotas, R. Džiovalis, D. Patrick, Iz. Lukšienė, B. Bernet, J. Potts, Ch. Oskutis ir prof. J. Žilevičius.

Raštu sveikino valstybės gubernatorius R. B. Meador ir gauta daug telegramų iš įvairių miesto ir valstybinių įstai-gų.

Salės komitetas pripažino 10 liet. organizacijų nuopelnus ir suteikė joms garbės vietas salėje. Taip pat buvo paminėti ir atskiri asmenys, kurie savo veikla pasižymėjo ir garsino lietuvių vardą vienokiu ar kitokiu garbingu būdu. W. S.

WASHINGTONE Anocastia mokyklos mokiniai meldžiasi, kad jų draugai, kurie nenori kartu mokytis su negruikais, grįžtų atgal į mokyklą. Direktorius įspėjo, kad jie gali būti visai pašalinti.

Kasulaitį į kariuomenę išlydint

Spalio 5 Algirdas Kasulaitis atsisveikino su namiškiais ir su draugais ir išvyko atlikti kareiviavimo prievolės. Pirmoji jo vieta yra paskirta Fort Knox, Ky.

Prieš jam išvykstant gausūs jo draugai ir ateitininkai Clevelande suruošė kelis gražius atsisveikinimo pobūvius, kuriuose jie įteikė jam prisiminimo ir dėkingumo dovanėlius.

A. Kasulaitiui ne tik Clevelando, bet ir šiaip lietuviškoji katalikiškoji visuomenė yra už daug ką dėkinga. Jis tikrai daug yra nudirbęs katalikiškajai visuomenei, jai paskirdamas visas savo jėgas ir visą laiką.

Visuomeninį ir žurnalistinį darbą A. Kasulaitis pradėjo dirbti dar tebebūdamas gimnazijoje Vokietijoje. Su namiškiais atvykęs į Vokietijos j Pittsburgą, jis visomis jėgomis įsijungė į Pittsburgo visuomenės gyvenimą ir kelerius metus redagavo Lietuvių Žinias. Pittsburgiečiai prisimena jį gražiu ir dėkingu atsiminimu.

Kasulaitis persikėlus į Clevelandą, Algirdas ir čia įsitraukia į visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą, dirbdamas ypač su ateitininkais. Paskutiniaisiais metais jis buvo išrinktas Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirmininku.

A. Kasulaitis dirbo įvairiose organizacijose: ateitininkuose, vyčiuose, Vidurio Europos federaliniame klube, Alte. Balfe, Tremtinių draugijoje, kultūros fondo taryboje (Vokietijoje), ir kit. organizacijose. Per porą metų jis vedė lietuvių katalikų radijo pusvalandį Pittsburghe.

Jis daug rašė įvairiuose laikraščiuose bei žurnaluose, kaip Ateityvie, Darbininke, Drauge, Lietuvių Žiniuose, Aiduose, Žiburčiuose (Vokietijoje) ir kituose laikraščiuose. Po savo straipsniais dažniausiai pasirašydavo A. Erdvilo slapyvardžiu.

Visuomeninį ir publicistinį A. Kasulaitis darba nutraukė kuriam laikui jo kareiviavimo prievolė. Bet ja atlieka, jis vėl ims į rankas savo produktingąją plunksną ir vėl įsijungs

į lietuviškosios visuomenės gyvenimą.

Tik prieš keletą mėnesių grįžo iš kariuomenės jo brolii Vytautas, metus išbuvęs Korejos kare.

Jei visi (bent daugelis) iš mūsų jaunųjų tiek sielotūs lietuviškuoju gyvenimu, kiek Kasulaitis, tai lietuviškasis gyvenimas visai kitaip atrodytų.

Sveikatos ir Aukščiausiojo globos Algirdui kareiviškose dienose!

A. Sušinskas

NUKRYŽ. JĖZAUS SESERŲ KONGREGACIJOS PADĖKA

Praužęs viesulas N. Anglijos pakraščiams padarė nemažą nuostolių, kurių neišvengė ir mūsų vienuolynas prie motinų namų Brocktone. Jis sudarė nemažą kliūčių ir trukumų mūsų rėmėjų piknikui pasirošti. Vis dėlto tradicinė pikniko data nebuvo atidėta. Kaip kas metai, taip ir šiemet, nors ir ne taip gausiai, bet nemažą mūsų geradarių susirinko į mūsų vienuolyno sodybą savo malda ir auka bei dalyvavimu paremė seselių pasiryžimų ir jų darbų Dievui ir Tėvynei.

Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vardu nuoširdžiai dėkoju tiek pikniko rengėjams, tiek programos ir kitų darbų vykintojams, tiek mielėms mūsų svečiams — visiems pikniko dalyviams. Ypatingai dėkoju vyriausiai organizacinei komisijai — pirm. P. Kubiliui, vice-pirm. — Pr. Kašėtai ir J. Ne-

vo J. Budrys ir J. Liudzius, sekretoriavo J. Puškorius. Dalyvavo vos 60 su viršum asmenų.

Spalio 3 d. lietuvių salėje įvykusiame apylinkės susirinkime buvo svarstyta eilė aktualių klausimų.

Dabartinės lietuvių salės direktoriams nutaręs ją pavesti klubui, gresia pavojus netekti patalpų lietuvių susirinkimams, parengimams, minėjimams ir t.t. Bendruomenės valdyba nutarė viską daryti, kad lietuvių salė būtų išlaikyta. Tačiau sprendimas priklauso ne nuo jos, bet nuo salės valdytojų ir savininkų. Todėl pasirėngiant ateities įvykiams, iškiloms mintis prie Bendruomenės organizuoti jos namų fondą. Klausimą referavo J. Čiuberkis. Susirinkimas sumanymui pritarė. Pagal primtą projektą šio fondo lėšas sudarys: apylinkės susirinkimų skiriamos sumos iš metinių apylinkės pajamų (šis susirinkimas jau paskyrė 50 dol.), susirinkimų nutartos narių įmokos, organizacijų įnašai, aukos ir kt. Bet nutarimus dėl fondo lėšų paskyrimo tegalės tarti tik apylinkės susirinkimas valdybos siūlymu.

Toliau susirinkimas priėmė apylinkės organų rinkimo taisykles. Klausimą referavo J. P. Nasvytis. Dabar metiniame apylinkės susirinkime bus renkamos ne tik apylinkės valdyba ir kontrolės komisija, bet ir skyrių prezidentai. Rinkimus vykdys specialiai sudaryta rinkimų komisija, kurios uždavinys bus taip pat pasirūpinti, kad būtų pasiūlyta rinkimams ir pakankamai kandidatų. Be rinkimų komisijos, juos galės

pranešimą padarė Vyt. Brizgys. Vietų tokiems sklypams surasta nemaža. Artimiausia yra už 3 mylių nuo nauj. parapijos centro. Čia sklypo žemės kaina atsietų apie 600 dol. Gatvės pravedimo ir kt. būtinų išlaidų vėl susidarytų apie 800 dol. Asmenys, kurie domėtusi sklypų įsigijimo reikalu, prašomi įnešti pradžiai į Bendruomenės sąskaitą Lietuvių Banke po 100 dol. Jei reikiamas skaičius norinčių sklypus įsigyti atsiras — sumavimą bus galima įgyvendinti, jei neatsiras — teks nuo jo atsisakyti.

Antrosios Lietuvių Dienos apyskaitą pateikė J. Damiušis, tautinio solidarumo indėlių mokėjimo reikalui kalbėjo V. Morkūnas, su spaudos mėnesio programa supažindino St. Barzdukas. Susirinkimui vadova-

verai ir sekretorei, mūsų nuolatinei geradarei J. Jakavonytei. Taip pat ypatinga padėka priklauso propogandos komisijai — pirm. kun. M. Vembrai ir A. Peldžiui.

Nuoširdžią padėką reiškiu mūsų dvasiškijai, kuri nuolat mus remia ir palaiko mūsų vienuolynus ir į pikniką gausiai atsilanko. Ypatingai dėkoju kun. Cyvui iš Albany, N. Y., už atlaikymą šv. Mišių aukos seselių intencija vienuolyno salėje ir kun. A. Kontautui už pamokslą pasakymą.

Nuoširdžiai dėkoju Brocktono miesto majorui G. Lucey, kaip kaset, taip ir šiemet, parėmė mus savo apsilankymu ir nemokamai davė miesto orkestrą, kuris per pikniką grojo. Taipgi dėkoju programos vykintojams, ypač tautinių šokių grupei.

Didelis darbas buvo prie stalių ir palapijų. Tai parūpino ir

FIRE... DANGER!

... children playing with matches! Foolish, dangerous and deadly! Other good rules are: Don't smoke in bed — Don't use flammable cleaning fluid — Don't use frayed electric cords — Don't overload your wiring system — Clean out junk from attic and basement and Be careful with oil stoves!

SPARKY SAYS: DON'T GIVE FIRE A PLACE TO START!

CLEVELAND, OHIO

tap pat siūlyti dar kiekvienas renkamojo amžiaus lietuvis bei apylinkės ribose veikiančios lietuvių organizacijos.

St. Barzdukas susirinkimą supažindino su pirmosios JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimų taisyklėmis. Kad būtųose rinkimuose galėtų dalyvauti ko daugiausia apylinkės lietuvių, pranešėjas skatino mokėti tautinio solidarumo įnašus, teikti reikalingas rinkimų sąrašams sudaryti žinias, rodyti šiam reikalui nors minimalaus aktyvumo.

Statybinių sklypų įsigijimo reikalai

pranešimą padarė Vyt. Brizgys. Vietų tokiems sklypams surasta nemaža. Artimiausia yra už 3 mylių nuo nauj. parapijos centro. Čia sklypo žemės kaina atsietų apie 600 dol. Gatvės pravedimo ir kt. būtinų išlaidų vėl susidarytų apie 800 dol. Asmenys, kurie domėtusi sklypų įsigijimo reikalu, prašomi įnešti pradžiai į Bendruomenės sąskaitą Lietuvių Banke po 100 dol. Jei reikiamas skaičius norinčių sklypus įsigyti atsiras — sumavimą bus galima įgyvendinti, jei neatsiras — teks nuo jo atsisakyti.

Antrosios Lietuvių Dienos apyskaitą pateikė J. Damiušis, tautinio solidarumo indėlių mokėjimo reikalui kalbėjo V. Morkūnas, su spaudos mėnesio programa supažindino St. Barzdukas. Susirinkimui vadova-

aptarnavo nuolatinių mūsų rėmėjų su savo talkininkais. Jie buvo didžiausi ir seselių ir vyriausios organizacinės propogandos komisijos talkininkai. Todėl rėmėjų skyrių valdyboms, skyrių nariams ir visiems talkininkams, kurie kokių nors darbu prie pikniko rengimo ar jo vykdimo prisidėjo — kiekvienam atskirai ir visiems drauge nuoširdžiai dėkoju. Iš savo pastebėjimo ir iš seselių per rėmėjų skyrius duotų žinių pasistengsiu išvardinti visus, kurie savo darbu prisidėjo.

Iš So. Bostono dėkojame: Averkienei, Kraunelienei, Čiurlionienei, Dvareckienei, Kleponienei, Lesčinskams, Jakimavičienei, Juronienei, Gaputienei, Janušonienei, Brazienei, Palaimienei, Neveronienei, Smigeliskienei, Prakiapienei, Skrickienei, Žilinskienei, Voveriams, Trinkienei, Ivanauskienei, Saparnienei, Pajaujutei, Pečiulienei, Macienei, Klarai, Jurevičienei, Kajuskams, J. Kleponytei, Sinkevičienei, Bizinkauskienei, Kleinotienei, Brazauskienei, Lekauskienei, Pavidienei, Karčiauskienei, Tamulaitienei, Slatkevičienei, Marcinkienei, N. Grabijolienei, J. Gudaitėi, Kudrauskienei, Švelnienei, Jakavonienei, Marksienei, Nevėrams, Stakučiams, Glincekams, Stakavičienei, Šilalieni, W. Zuzevičiui, A. Suprinaitei, P. Planskytei, W. Griganavičiutei, J. Nevėraitei, A. Ivanauskaitėi, J. Bulimaitėi, T. Širkaitei, F. Daniels, V. Jeskyvičiutei, S. Bobulienei.

Iš Norwoodo: O. Paznokaitėi, A. Kulbokaitėi, N. Kanalskaitėi, L. Kasauskaitėi, E. Juregevičiutei, J. Dabrownėi.

Iš Worcesterio: B. Milerienei, S. Savičienei, N. Savičienei, D. Savičienei, A. Cashman, A. Akstinaitėi, S. Smith, Stakunienei, Gvazdauskienei.

Iš Lawrence: M. Pilpienei, O. Pilpytei, L. Švenčionienei, (nukelta į 8 psl.)

vo J. Budrys ir J. Liudzius, sekretoriavo J. Puškorius. Dalyvavo vos 60 su viršum asmenų.

Akademinio skautų sąjūdžio koncertas įvyko rugsėjo 26 d. slovenų salėj. Programą atliko solistė Juzė Augaitytė ir smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, fortepijonu muz. D. Int'lio padėjimui. Koncertas buvo augšto meninio lygio.

Alg. Kasulaitiui,

Moksleivių Ateit. Sąjungos centro valdybos pirm., išvykstamajam į JAV kariuomenę, spalio 3 d. bendradarbiai centro valdybos nariai surengė išleistuves, kurios įvyko pas c. valdybos narę V. Kasperavičiūtę. Bendradarbių vardu atsisveikino nauj. c. valdybos pirm. Vikt. Palubinskas, Clevelando studentų ateit. vardu pirm. Vyt. Valaitis, jaunučių vardu St. Stasienė. Išleistuvėse dalyvavo ir moksleivių tarybos nariai bei globėjas. Bendradarbiai ir jaunučiai įteikė dovanėlius.

R. Malcanaitės ir Vyt. Petrausko

vestuvės įvyko spalio 2 d. šv. Jurgio parapijos bažnyčioje. Jaunoji aktyviai reikšėsi Clevelando lietuvių kultūriniam gyvenime: dainavo Čiurlionio ansambly (ir solo partijas), studenčių trio ir kt. Jau-

ST. PETERSBURG, FLA.

Darbininko skaitytojas Jonas B. Seckus, atnaujindamas laikraščio prenumeratą, linki Darbininkui geriausio pasisekimo ir duoda žinių iš mažytės lietuvių kolonijos.

St. Petersburgo miestas yra labai gražus ir kurortinis, iš trijų pusių supa vandenys, o namai išsimėtę tropikinių medžių pavėsy. Normalus gyventojų skaičius apie 100.000, bet žiemą padvigubėja, nes suvažiuoja iš kitur atstogautojai praleisti žiemas.

Lietuvių šiame mieste tegalima priskaityti vos tik apie 30. Žiemą atvyksta ir lietuvių daugiau. Tai vienas kitas šaličių atgintas iš Chicago ar Detroito. Mieste yra keliolika gražių katalikų bažnyčių, tik gaila, kad joks lietuvis kunigas čia nepasirodo ir dėl to iš taip jau mažyčio mūsų būrelio, bažnyčioje tesilanko vos keli.

OMAHA, NEBRASKA

Sekmadienio mokykla

Tėvai daro pastangų, kad sekmadieniais būtų mokomi vaikai lietuviškai. Manoma, kad ir šiais metais atsiras pasišventėlių mokytojų, kurie aukosis jaunimui, kad jis išliktų lietuviškas. Pamokos vyks nuo 9 ligi 11 val., o 11:15 yra mišios su lietuvišku pamokslu ir giesmėmis.

Atsikraustė pas mus

iš Clevelando su visa šeima dr. J. Kuncaitis ir apsisėjo pas Povilaičius. Doktoras valdžios paskirtas inspektuoti vienoje miesto skerdykloje. Taip pat iš Clevelando persikėlė čia gyventi Laucius. Jis apsigyveno pas Odinus.

Vietinis

nasis Chicagoj baigė architektūrą.

Rašto klubo

susirinkime spalio 2 d. Balašaičių bute dr. Pr. Skardžius kalbėjo apie lietuvišką enciklopediją, kuri bus laisvųjų lietuvių kultūrinis pastangų liudijimas. Pranešėjas taip pat palietė ir jos redagavimo bei leidimo sunkumus. Tačiau pirmieji ledai jau pralaužti, toliau visas darbas turėsis palengvėti. Pats susirinkimas tačiau buvo labai negausus (jau nebesilanko nė patys šio klubo pradininkai bei steigėjai). Pirminkavo latvių rašytojas Em. Skujeniekas.

Balfo skyriai

vykdo aukų rinkimo vajų. Rinkėjai lankosi namuose, bet auktojai prašomi ir patys atnešti į Spaudos kioską arba įteikti valdybų nariams. Į mūsų sąžines beldžiasi artimųjų vargas — būkime jiems jautrūs.

Jūrų skantai, vadovaujami Vl. Petukausko, savo laivu atlieka reguliarias pratybas.

STP

Įsigyk mūsų poeto
A. TYRUOLIO
LAUKŲ
LIEPSNOS
SONETAI
45 psl. Kaina \$1.00
VENTOS leidyklos gražiai išleista. Gaunama —
Darbininko administracijoj

Chicago, Ill.
TELEPHONE:
DEARBORN 2-0819
TO PLACE
HELP WANTED ADS.
ASK FOR AD TAKER

Real Estate
ASSUMPTION PARAPLOJ
(tik 6 likę)
3 kambarių plytiniai namai
Po visais rūšys, orinis aliejum sildymas, beržinės durys ir kabinetai, plastinės gumos sienos, keraminės tile grindys vonioje, rūbams spintos.
F.H.A. statyti ir finansuoti
Įmokėti tereikia tik \$3,500
Veteranams tik \$1,600
Edw. Liljeros—WA 8-3262
Arba užėik į
WALLS and MATTERA
12803 So. Halsted — WA 8-9880
Modelio namas
12612 So. Harvard

DISPLAY
MARY LANE
SCHOOL OF
BEAUTY CULTURE
4750 Broadway
Longbeach 1-4274
Learn a Profession—Enroll Now
TEACHING, BRUSHUP AND
MANICURING COURSES.
Days * Nights * Part Time
* REASONABLE TUITION
* PAYABLE MONTHLY

FOR YOUR DEEP FREEZE
YOUR MEAT SUPPLY OF U. S. GOVT. GRADED,
CHOICE MEATS.
For Only \$21.26 Per Month
COMPLETE LINE OF BEEF, PORK, VEAL, LAMB,
CHICKENS, FROZEN VEGETABLES, FISH
and ICE CREAM
COME IN AND SEE US • WE FINANCE
Open every day till 6 P.M. Friday till 8 P.M. Sun. 4 to 9 P.M.
FRANKLIN MEAT PACKING CO.
FREE DELIVERY WITHIN 25 MILES
9860 W. Grand Avenue Franklin Park
Phone GLadstone 5-3012

PAŽINK GLIAU SAVO TIKĖJIMĄ
Daug klausimų, kylančių kasdien mūsų galvoje apie Dievą, pasaulį ir žmogų, lieka neatsakytų, nes neturime ką paklausti. Daug paramos lengvai rasi dviųjį seminarijos profesorių parašytame veikalė
DIEVAS IR ŽMOGUS
Didžiulio formato 517 p.
kaina: neįrišta — \$5.00, kietais viršeliais — \$6.50
Užsakymus siųsti:
DARBININKAS
680 Bushwick Ave. Brooklyn 21, N. Y.

SAN FRANCISCO mieste sunkvežimis įvažiuo į namą ir sulandė vaiko lovelę, bet mergaitė joje miegojusi ilko sveika.

Ponas Toks ir dailioji pardavėja

— Utata, šalta, — pasipurtė ponas Toks ir išėjo pirkti marškinių su ilgom rankovėmis. — Negi rudenį bindžinėsi su trumpike, tarsi vienuolikišs vyras, prakišę rungtynes? — Prisistatęs dailiajai pardavėjai ir nužiūrėjęs tinkamus marškinius, ponas Toks šelmiškai paklausė: — Sakyk, saldžiausioji, ar tie marškiniai nesiglamžo? Turiu juos dėti po švarku ar ant švarko? — Koks gali būti klausimas, — nė nepagalvojus atsakė mergaitė, sumišusi, kad ją taip gražiai pavadino. — Tamsta turi juos nešioti po švarku. Aš dar nemačiau nė vieno vyriško, kuris vilkėtų marškinius ant švarko... — Taip, taip, aš tai žinau, — lingavo galva ponas Toks. — Bet naujųjų marškinių, dar neužsivilkęs, nenorėčiau suglamžyti. Ar tamsta tikrai manai, kad jie nesiraukšlės po švarku? — Ne, — tvirtai atsakė mergaitė, — jie yra labai geros medžiagos ir nesiglamžo. — Paskui ji šyptelėjo ir dar pridėjo: — Žinia, jei tamsta per daug trinsies... — Atleisk man, žavioji panele, — nusijuokė ligi ausų ir ponas Toks, — kaip aš galiu trintis lagamine? — Kur? — nustebo pastatūsi akis pardavėja. — Rodos aiškiai sakiau: lagamine. — Bet, gerbiamasis pone, marškiniai juk nieko bendro neturi su lagaminu, — visai rimtai aiškino mergaitė. — Kaip tai neturi?! — jau pyktelėjęs atšovė ponas Toks. Aš noriu į lagaminą įsidėti marškinius ir klausiu: geriau jie dėti po švarku ar ant švarko? — Ooo! — atsiduso mergaitė, tik dabar visa supratusi. — Tamstai reikėjo iš pat pradžių aiškiai sakyti. Žinia, geriau jų neslėgti kitais rūbais, jei nenorite paskui lyginti. — Ką lyginti? — paklausė

nustebeš ponas Toks. — Na, marškinius. — Šitaip, — sumurmėjo ponas Toks, apsigrįžęs eiti iš krautuviės. — Vadinas, marškiniai geros medžiagos, nesiglamžo, o juos vis dėlto reikia lyginti. Būki, panele, atsargesnė su žodžiais, nes kitaip vietos neteksi. Čia prekė giri, o čia ją išpeiki. Tokų prekių aš nenoriu, nors ir graži-mergaitė jas siūlo. Ir ponas Toks nukulnino i Balfio sandėlyje rinktis su ilgom rankovėm tokių marškinių, kurie ir maišuose sukimšti nesuglamžo.

Naujoje lietuviškoje krautuviėje

gausite įvairių geros rūšies dešrų, skilandžių, lietuviškų ir importuotų sūrių, medaus, duonos, baravykų, kinietiškos ir Javos arbatos, daniškų kumpių ir daug kitų įvairiausių prekių, kurių pagedaunate arba negaunate savo artumoje. Taip pat galima gauti rūtos ir įvairių kitokių saldainių. Krautuviė atdara pirmadieniais nuo 5 ki 8 val. p.p., penktadieniais - šeštadieniais nuo 7 val. r. iki 9 val. vak., sekmadieniais uždaryta. Adresas: 740 Sutter Ave., Brooklyn

Stephen Bredes Jr.

ADVOKATAS
37 Sheridan Ave.,
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. APplegate 7-7083

Dovanų siuntiniai į visus pasaulio kraštus, įskaitant Lietuvą, muitais apmokamas iš anksto.

Siunčiama maistas, nauji ir vartoti drabužiai, vaistai.
100 West 72 St., New York 23, N. Y.
TEMPO GIFT PARCELS CO.
Greitas išpildymas SCHuyler 4-9100. Garantuotas pristatymas

AUKSINIO JUBILEJAUS TRIDIENIS

Sv. GERARDO MAJELLA KANONIZACIJAI MINETI
Motijų ir Darbininkų Globėjas
SPALIO 14, 15, 16 — Pamaldos 8:00 A.M., 3:30 ir 8:00 P.M.
Pamokslus sako Rev. J. V. McGuire, C. SS. R.,
Perpetual Help Magazine redaktorius.
REDEMPTORIST FATHERS CHURCH
OF THE IMMACULATE CONCEPTION
150 Street, prie 3rd Ave., Bronx, N. Y.

FOUNDLING'S AŠTUONIASDEŠIMT PENKTA SUKAKTIS SENOS MADOS PARODA

YPATINGOS DOVANOS VISEIMS
Ateikite ir linksmai praleiskite laiką patys bei padėkite jį praleisti mūsų mažiesiems.
Antradienį spal. 12, Trečiadienį spal. 13, Ketvirtadienį spal. 14, Penktadienį spal. 15
Nuo 6 iki 11 P. M.
Šeštadienį spal. 16 ir Sekmadienį spal. 17 nuo 11 iki 1 P. M.
Pasilinksminimai — Atsigaivinimai. Įėjimas veltui.
NEW YORK FOUNDLING HOSPITAL
68th St. ir Lexington Avenue, New York 21, N. Y.

NOW IS THE TIME TO FIX UP, PAINT UP, CLEAN UP

Have you checked your home lately to see if it needs repairing, remodeling, painting etc. Cold weather is on the way and it's time to check your home from roof to basement. The following concerns pledge to serve you with the best services and materials at the lowest cost to you. Call the nearest one to you today!

CALL LO 3-7291
TO PLACE,
CANCEL OR CHANGE
YOUR AD

BUILD. SERVICES

Dažymas ir dekoravimas
FRANK J. McCANN
Dažymo ir dekoravimo
kontraktorius
115-13 111th Ave., Ozone Park, N. Y.
VI 3-3294 JA 9-0849

GRINDYS ISVALOMOS

LYG BŪTU NAUJOS
Vacuum būdu nekeliančiom dulkių mašinom Nuo \$7 už kambarį.
TE 7-0203,
KLAUSK MELVIN

Kanalizacija ir šildymas
A. J. WAGNER CORP.
Plumbing and Heating
CHAS. P. LOGUE,
diplomuotas plumbieris
201-08 Linden Blv. St. Albans, L. I.
Laurelton 8-6655 Rev. Virginia 8-2939
Klausk Charlie

APT., OFFIC. FOR RENT

OFFICE SPACE with Apt. Bedroom, Living Room, Dinette-Kitchen and Bath. In Massapequa, L. I. Oven store — heat supplied. Near Railroad Station. Suitable for Lawyer.
PY 8-3850 — 9-6:30
PY 8-3018 — after 6.

BUSS. OPPORTUNITY

GROZIO SALONAS
parduodamas Flushing. Puiki progą, prie Kissena Blvd, aplink apartamentai.
AS 8-7172, tik po 5 P.M.

BUTCHER SHOP - GROCERY

Retiring. Law rent. Good lease.
Well established.
MO 8-3990

DISPLAY

ATTENTION
CHURCH SOCIETIES!
Need money for your organizations? I will show you how you can do this. Business possibility with dignity. Write Mr. William Hubbard.
CATHOLIC BIBLE HOUSE
555 Tremont Ave. Bronx, N. Y.
Tel. bet. 9-10 AM ar 5-6 PM
LU 3-6337

BUS. SERVICE

WINKLER AND ARCO
FLAME
Oil Burner Equipment
ASK FOR JOHN
TO 8-2578

LAIKYK savo auto svaru. Karta per mėnesį bilzink (simonize), du tik \$11 per mėnesį. Kartus per savaitę plauk. Už tai...

BAILEY'S
SIMONIZING SHOP,
1190 Bergen St. Brooklyn, N. Y.

SEE THE NEW 1955 MODELS
ZENITH
T.V. SETS with
CINA BEAM &
CINA LENS
\$189.95 up
LEAF'S for TELEVISION
353 Victory Blvd. GI 7-0425
Ask for "Herb"

STALIAUS DARBAI

tinkavimas, virtuvės įrengimas, sandėlių, TV kambarių.
Viskas prieinama kaina.
YO 8-5417

NAUJA!

"MY DAILY BREAD"
kasdieninis skaitymas, mąstymas ir maldos paruošė Rev. Anthony J. Paone, S.J. Kaina .78 ir \$1.35. Mišiolai, maldaknygės, rožančiai, statulos ir Madonos.
SANTA MARIA SHOP
2728 Church Ave.,
Brooklyn 26, N. Y.
ULster 6-9395, klausk Mrs. Hagen

REAL ESTATE

EAST ROCKAWAY skubiai parduodamas žavus Colonial 7 kambarių namas ant 1/3 akro. 3 lentelem apmušti (panelėd) kambariai, įrengtas rūšys, visi patogumai, kainuoja 25,000 dol., siūlymas priimami nuo 20,000. Arti R.R., krautuviės, keli žingsniai nuo St. Raymundo bažnyčios. LYnbrook 8-8319.

OZONE PARK, 2 family brick 2-car gar., completely modern. Immed. possession 1 apt. \$12,000.
VI 3-0454

FLORAL PARK. — Mūrinis Colonial stiliaus namas, 6 gyv. kamb., didelės valgom. kamb., "moksliška" įrengta virtuvė, kabinetai, galer., medžiū kūrenamas židyns. Gražios plytelės vonioje ir prausyk. Dideli langai, pusė kamb., Lentelem muštas kamb. rūšyje, patio, rumpus. Mūrinis garaž. Netoli mokyklos, krautuviės, ir susisiek. Parduodame su nuostoliu už \$18,000. Tel. FL 2-8442.

MASSAPEQUA (Nassau-Shors vic.) parduodamas namas, statytas iš Brk ir Cedar, padalinti plotai, 24 gyvenamieji kambariai, 2 vonios, židyns, žaidimų kambarys, gera virtuvė, plotas 65x135, medžiū apaugęs, netoli nauja mokykla, kašmynai katalikai, Kaina \$18,900.
PY 9-7664

A RARE BUY IN J. C.
If you like a nice home with good sized kitchen and dining room, living rm 16x18, with 8 windows plus large extra bedrm plus 3 rms suitable for apt. or doctors office plus 3 rms rented apt. on Fairview Ave. for only \$19,000, call HE 4-8434 after 4 P.M.

WHITE PLAINS Vic. Estate namas 10 kamb. 2 1/2 vonios, puikios sąlygos. Gražus vaizdas. 1 ar daugiau akrų. \$26,000.
WH 6-9194, po 6 P.M.

NEW ROCHELLE, naujas 8 kamb. namas, 4 mieg., 3 vonios, knoty pine den, 2 auto garažas. Naujai auganti bendruomenė, arti susisiekimo, mokyklos, bažnyčios. Namas neseniai baigtas įrengti, \$42,500.
TU 2-1263 FA 4-1137

NEW ROCHELLE. Daktaro namas, 6 kambariai, 3 miegamieji, du 28 pėdų, oro vėsintuvai, gazu šildomas, dvi vonios ir powder kambarys. Visos sienos lentom muštos, sieteliai, strom langai, prieduris, daug priedų. Sklypo dydis 75x100. Kaina \$28,000.
NE 6-3364

NEW ROCHELLE—Center hall Kolonialis, 5 mieg. kamb. 2 1/2 vonios, Youngstown virtuvė, lėkščių plautuvės, TV kamb. Arti viešos ir parapiškos mokyklos. \$21,000. Mažo inėšimo tereikia.
SU 7-6897

BUSS. OPPORTUNITY

Siūloma pirkti
MAISTO-DELICATESSEN
PARDUOTUVĘ
Bronxe. Savaitinė apyvarta \$1200, 4 kambarių gaunamas apartamentas, seniai įsteigta.
CY 8-4895

CHEVROLET SUNKVEŽIMIS

1952 m. 1 1/2 ton. parduodamas už \$1500. Nesa pajamų, pareikalavimai vežti. Rašyk:
Box S16, Rm 830
11 W. 42 NYC

GERIMŲ IR RASMENŲ PARDUOTUVĖ

siūloma pirkti. Savininkas išsikelia. Skambink po 6 P. M.
TA 2-9207

TUXEDO nuomojimo įstaiga parduodama dėl ligos. Puikiai sekasi, vieta pačiam biznio rajone, atskiras pagalbinis kambarys susigrūdumui išvengti.
Ivanhoe 1-4208

VALYKLA—SKALBYKLA

parduodama Queens prieinama kaina, dideliame pastate. Jokia patirtis nereikalinga. Reta tokia progą.
RH 4-3740

PARDUODAMUS GERIMUS ISVAZINETI

siūloma — 6 mašinos — Midtown Manhattan — Tinka daliniam darbui. — Geros pajamos.
EV 8-8822 11 A.M.—1 P.M.
Arba rašyk
Box S-12-A-Room 830
11 W. 42 St., NYC.

BARAS IR PASTATAS

su 2 apartamentais aukojanties parduodamas.
TA 7-9819

NOMINALINIO INDELIO

nedidelė metalo apdirbimo ir taisymo dirbtuvė parduodama.
H. B. 88—04 91 AVE.
Woodhaven, L. I.

GARAZAS

didumo 50x60 su 6 kambariais (Frame House) parduodamas arba išnuomojamas.
ME 5-2670

ORIGINATOR of Automatic Self-Service Launderettes now starting new type of store, "THE BIG BUNDLE". A revolutionary idea in the laundry industry. Locations available. Telecoin Corp. 12 E. 44 St., NYC. MU 7-7800.

LAUNDRETTE — 21 Bendix — 2 Dryers — 1 Extractor — 2 Trucks — 4-6 P. M. — Good income. Reasonably priced.
GI 80882 — 4-6 P.M.
GI 25140 — After 6 P. M.

RESTORANAS - BARAS (atskiroje zonoje) Westchesteryje. Ist. prieš 50 m. Metinės pajamos \$50,000. Pramonės rajonas ir gyvenamieji namai. Nėra varžovų. Pagrindiniai atnaujinti, didelis valgomasis kambarys, įrengta virtuvė. Igaliaikė nuoma \$25,000.
Tel. YO 5-2643

FOR SALE or lease. Good opportunity for responsible person or persons, grocery, meat, vegetable and frozen food market. Fully equipped. Easy payments arranged. In heart of Westchester County. For information call WE 9-1131 before 4, WE 9-3243 after 5.

STATIONERY - LUNCHEONETTE!

\$250 weekly net income. Opposite School. Good lease. Well established. — Ultra modern fixtures. Worth more than \$10,000. Price for a quick sale now is \$7000 for the complete business.
KI 7-9670

MEDŽIO APDIRBIMO DIRBTUVĖ
Visi Delta frankiai kaip nauji, gera vieta, per metus galima uždirbti apie \$10,000, bus pristatyti klientai, pigi nuoma, \$3500. Skambink tik nuo pirmadienį ligi penktadienį.
GR 2-8668J

LEDŲ ISVEŽIOJIMAS

Isteigtas prieš 15 metų. Geros pajamos. Prieinamai įvertinta. Su 1941 Chevrolet.
MI 8-0956

WELDING BUSINESS AND BUILDING

For Sale. Irvington, 50x75; 18 feet high with yard space. Waverly 3-9339

EST. LAMP SHOP near station, lighting fixtures, floor and tables lamps, lamp mounting, appliances and repairs. Hoover franchise with or without electrical contracting business. Fastest growing community in east. Retiring. The Electrical Shop, 175 Brooklyn Ave., Massapequa, N.Y. PY 8-3850 — 9-6:30
PY 8-8018 — after 6:30

DISPLAY

"JESUIT" TEA
Ji taip vadinama, nes daugiau kaip per 200 metų ja kultūvavo jėzuitai P. Amerikoje. Tikrasis jos vardas yra Yerba Maté. Duoda energijos, gerai veikia į nervus. Nemokamai prisiučiamas "Nuostabūs Pietų Amerikos Maté aprašymas." Ipakuota popierio maišeliuose. Turi nuostabių savybių. Už viena dol. nemažas kiekis—plus aprašymas.
B. TURET, IMPORTER
Box 99, New York 14, N. Y.

FUNERAL DIRECTORS

THE DRAICE FUNERAL HOME
54 Alexander Ave.
Freeport, L. I., N. Y.
Tarnauja katalikų tikėjimo gyviesiems ir mirusiesiems.
FR 9-6563

Tel. STagg 2-5043

Matthew P. Ballas

(BIELIAUSKAS)
FUNERAL HOME
M. P. BALLAS — Direktorius
ALB. BALTRONAS-BALTON
Reikalų Vedėjas
660 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC

J. B. SHALINS-ŠALINSKAS

Laidotuvių Direktorius
84-02 JAMAICA AVE.
(prie Forest Parkway Station)
Woodhaven, N. Y.
Suteikiam garbingas laidotuves. Kopolyčios nemokamai visose miesto dalyse; veikia ventilacija.
Tel. Virginia 7-4499

Tel. EVergreen 7-4335

Stephen Aromiskis

(ARMAKAUSKAS)
Graborius - Balsamuotojas
MODERNIŠKA KOPLYČIA
423 Metropolitan Ave.
Brooklyn, N. Y.

Evergreen 8-9770

Joseph Garszva

G R A B O R I U S
BALSAMUOTOJAS
231 Beuford Ave.
Brooklyn, N. Y.

JOHN DERUHA, M. D.

Inkštų, pūslės, odos, kraujo, vidurių ir kitų ligų gydytojas. Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9 Mokslius baigęs Europoje.
128 E. 86th STREET
Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

Tel. APplegate 7-0349

TELEVIZIJOS ir RADIO TAISYMAS BANGA

340 RIDGEWOOD AVE. BROOKLYN, N. Y.
Garantuotai taisoma televizija, kambariniai bei auto radio, stiprintuvai (amplifiers), pokštelių automatai (record changers).
Aptarnaujami rajonai: Brooklyn, Maspeth, Woodhaven, Richmond Hill, Ozone Park, Forest Hill, Jamaica.
Darbas atliekamas prityrusio techniko, pripažinto RCA Instituto, New Yorke.
Darbo valandos: kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. pirmadieniais nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

Kabaretas

VYT. BELECKAS, savininkas
Baras, SALĖ vestuvėms, parengimams, susirinkimams, etc.
1883 MADISON ST. BROOKLYN 27, N. Y.
Tel. EV 2-9586 (Prie Forest Ave. stoties), Ridgewood

LIBERACE PIANO
Nuostabiai puiki Liberace \$2.00 piano replika su įrašu virš postpaid klaviatūros. Gražus, lygus plastikinis atvožas, kaip tikro. Atvožui atidarius galima vartoti kaip dėželę saldainiams, cigaretėm, puošmenim, siūlam. Puošnus, tinka dovanom. 7" ilgis ir 4" plotis. Pasirinkimas Mahogany ir Ivory, ypač tinka ekstradovanom. Prašyk nemokamo Kalėdų katalogo. Dept. Darb.
GELZER'S
799 Broadway New York 3, N. Y.

DISPLAY

NELAUK
Žiema jau čia. Leisk mums dabar pataisyti jūsų stogus. Atliekame ir skardos darbus.
J and E Roofing and Sheetmetal
Naktį ir dieną skambink
Newtown 9-0079

GENERAL CONTRACTOR

MASON & CARPENTRY
All Violations
Removed
D. S. TIMO —
MA 2-2799

ENTERTAINMENT

The Brigideers
SATURDAY NIGHT DANCES
All Catholics over 18 years
ARE INVITED
Music by Al Prime
Admission \$1.25
St. Brigid's Auditorium
St. Nicholas Ave. & Grove St.
Ridgewood Brooklyn

STORE FOR RENT

STORE 16'x45' Suitable Delicatesen or any Business. Full Cellar. Rent \$250.
1703 University Ave. Bronx (176 St.)
WA 7-2929

Jeji nori ką paskelbti
DARBININKE,
skambink telefonu:
GLENmore 5-7068

MELSKIS SU BAŽNYČIA

Visų sekmadienių ir didesniųjų švenčių mišių maldas lietuviškai ir kitų daug maldų bei giesmių rasi maldaknygėje

Būk mums malonus

Parengė
PREL. F. BARTKUS
413 pusi. Kaina \$2.00

Užsakymus siųsti
DARBININKAS
680 Bushwick Ave.
Brooklyn 21, N.Y.

DARBININKAS

AMERIKOS LIETUVŲ LAIKRAŠTIS
AMERIKA, LDS ORGANŲ DARBININKŲ IR LIETUVŲ ŽINIAS
620 BUSHWICK AVENUE, BROOKLYN 21, NEW YORK

NEW YORKO NAUJIENOS

KAN. J. MEŠKAUSKO

40 metų kunigystės ir 65 metų amžiaus sukaktis paminėtos spalio 10 Angelių Karalienės bažnyčioje ir salėje. Iš ryto 10 val. pats Jubilias atnašavo mišias, asistuojant kun. J. Pakalniškiui ir kun. Liubauskui; pamokslą pasakė kun. J. Petrenas.

Po pietų 4 val. įvyko iškilmingas pegerbimo aktas ir vaitės. Salė buvo pilnutėlė žmonių — tiek senesnės kartos, tiek ir naujai atvykusių.

Iškilmes pradėjo atidaromoji žodžių Vac. Alksninis, priminęs kan. J. Meškauską darbą Lietuvos kariuomenėje ir Kauno kunigų seminarijoje. Toliau pirmas sveikinimą Angelių Karalienės par. kleb. kun. J. Aleksūnas Kunigų Vienybės vardu, įteikęs Sukaktuviniui iš popiežiaus Pijaus XII išrūpintą palaiminimą. P. Jurgėla, sveikinęs Amerikos Lietuvių Legiono vardu, įteikė Legiono garbės medalį. Žodžių sveikino dar Lietuvos gen. konsulas J. Budrys, Z. Raulinaitis — New Yorko romuvėnų ir Kario redakcijos vardu, dr. VI. Viliamas — krikščionių demokratų, S. Sužiedėlis — Ateitininkų Federacijos, J. Bolevičius — New Yorko vyčių, ir kun. V. Pikturna, kalbėjęs Kauno kunigų seminariją baigusiu vardu, įteikė specialiai padarytą gintarinį rožančių. Raštu buvo perskaityti sveikinimai: Viliako pirmininko prel. M. Krupavičiaus, prel. K. Šaulio iš Šveicarijos, Lietuvos Laisvės K-to pirm. Vac. Sidzikausko, prel. J. Balkūno ir grupės kunigų iš ALK Feder. kongreso Clevelande.

Kalbų protarpėje Sandavičiūtė padėkavo P. Babicko Maldą, o skautų vyčių oktetas, akompanuojant A. Mrozinskiui, nuotaikeingai padainavo kelias kariškas dainas.

Prie vaišių stalo kalbėjo dar prel. Ed. Stukel's, kun. T. Narbutas, dr. B. Radzivanas, Gerdvilienė, H. Blazas ir k. Sukaktuvininkas kan. J. Meškauskas atsakė nuoširdžiu padėkos žodžiu.

Iškilmingam aktui vadovavo Vac. Alksninis, o vaitės — J. Kiaunė. Minėjimas buvo surengtas buvusių Lietuvių karių draugijos ir Kauno kunigų seminariją baigusiu prel. kan. J. Meškauskos auklėtinii.

SCHOLES BAKING, Inc.
V. Lukas — Vedėjas
552 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVERgreen 4-8802
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŲ RADIO DRAUGIJOS PROGRAMOS
J. P. GINKUS, Direktorius
Treciaadieniais 10 P.M.—WWRL 1600 kc.—5000 W.
GYVUOJA PER 23 METUS
Oro tangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika.
495 GRAND ST., Tel. EV. 4-9293 BROOKLYN 11, N. Y.
J. P. GINKUS, AD JEZAVITAS, J. VALAKAS
Direktorius Muzikos Dir. Pranešimų Dir.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

LIETUVIŠKA DUONA
Lietuviška duona — geriausia duona. Mes kepame duonas, pyragus ir pyragėlius pagal visų skonį. Toliau ypatingai pyragai vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms iškilmingoms progoms. Užsakymai išpildomi kogeriausiai. Išvežiojame i krautuves ir privačius namus.

Balfo jubiliejinis koncertas

Nepaprastai įdomus Balfo jubiliejinis koncertas įvyks sekmdienį, spalio 17 d., lietuviams gerai žinomoj. Webster Hall salėje, New Yorke.

Koncerto programą išpildys New Yorke dar nė karto negirdėti lietuvių menininkai: lyrinis sopranas Prudencija Bičkienė, mezo-sopranas Stasė Daugėlienė ir smuikininkas Izidorius Vasyliūnas. Akompanuos pianistas Aleksas Mrozinski. Programą praves aktorius Vitalis Žukauskas.

Abi solistės yra gražiai ir plačiai pasireiškę Lietuvoj, Vokietijoje ir Amerikoje. Smuikininkas Izidorius Vasyliūnas su koncertais yra apkelavęs Europą ir Pietų Ameriką.

Po koncerto šokiai, grojant populiariajam Adomo Jezavito orkestrui.

Susidomėjimas šiuo koncertu yra labai didelis. Visus ra-

Romo Viesulo
grafikos paroda Matrix Gallery, New Yorke atidaryta spalio 11 d. Paroda bus atvira ligi spalio 30 pirmadieniais, antradieniais ir šeštadieniais nuo 1:00 iki 5:00 val. p.p. ir kasdien, be šeštadienių ir sekmadienių, nuo 6:30 iki 9:30 v. vak. Adresas: 26 St. Marks Place, N. Y.

Kariškiams kalėdinė siunta
į užjūrius, kaip praneša Brooklyno pašto viršininkas, turi būti išsiųsta tarp spalio 15 ir lapkričio 15 dienos. Vėliau siunčiamas dovanas negarantuoja pristatyti Kalėdom. I Tol. Rytus reikia pasiųsti ligi spalio 15, Art. Rytus ir Afriką — lapkričio 1, Europą, Pietų ir Vidurio Ameriką — lapkričio 15.

Iš Apreiškimo bažnyčios
spalio 5 buvo palaidotas Juozas Kazlauskas, gyv. 383 So. 3 St. Brooklyne; spalio 9 palaidotas Petras Ramanauskas. Abiem patarnavo Azomiskio laidojimo įstaiga.

PIANAS, SOHMER, BABY GRAND, tinkamas profesionalui, parduodamas labai prieinama kaina. Tel. DAVenport 6-2010.

Rūtos saldinių
gamybos naujas sezonas jau prasidėjo ir į visas jau buvusias prekybos vietas pagal pareikalavimus saldiniai išsiunčiami. Bet dar keliuose miestuose ir mažesnėse vietose reikalingi pardavėjai. Prašoma kreiptis šiuo adresu: 740 Sutner Ave., Brooklyn, N. Y. Čia parduodami saldiniai ir mažais kiekiais (detaliai), taip pat J. Ginkaus krautuvėje 495 Grand St., Brooklyn, N. Y.

giname kuo skubiausiai įsigyti bilietus. Kaina \$2.00. Bilietai gaunami Juozo Ginkaus krautuvėje, Gabijoje, Darbininke, Vienybėje, Balfo Centro įstai goje ir pas platintojus. Pelnas skiriamas vargšų lietuvių šalpai.

Atvykdami į Balfo jubiliejinį koncertą atžymėsime šalpos organizacijos dešimtmetį, prisidėsime prie Europoje likusių lietuvių sušelpimo, o kartu išgirsime puikią programą, išpildytą tikrai pirmaeiliiu lietuvių menininku, New Yorke pirmą kartą pasirodančiu. Visi į Balfo koncertą!

Svečiai iš Bostono
Bern. Brazdžionis, dail. V. Vizgirda ir A. Gustaitis lankėsi New Yorke. Ta pačia proga buvo užėję į Darbininko redakciją ir į pranciškonų vienuolyną. Dail. V. Vizgirdos kūrinių bus iliustruotas lapkričio "Aidų" numeris.

Pr. Vainauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto narys ir Krikščionių Demokratų C. Valdybos pirmininkas buvo išvykęs į Clevelandą dalyvauti Katalikų Federacijos kongrese.

Išsisteigę studentų "Santara"
Šeštadienį, spalio 2, Grand Paradise mažoje salėje įvyko steigiamasis Lietuvių Studentų Santaros (persiformavęs Nepriklausomų Studentų Sąjūdis) New Yorko skyriaus susirinkimas, kuriame buvo išrinkta penkių asmenų valdyba: A. Petrikas — pirm., A. Grigaitis — vicepirm., I. Eidukevičiūtė — sekretorė, A. Ratkėlis — išdinininkas ir J. Bilėnas — organizacinio reikalų vedėjas. Užsirašė 30 narių. Po posėdžio buvo užkandžiai ir šokiai.

IŠNUOMOJAMI kambariai
Great Necke, pirmame aukšte, 2 dideli, saulėti kambariai, su baldais ar be baldų. Galima pasinaudoti virtuve. Prie pat autobusų sustojimas ir krautuvės. Skambinti po 5 v. v. GR. 4-8316W.

Vyčiai minės sukaktį
Vietinė 113 vyčių kuopa rengiasi minėti savo gyvavimo 30 m. sukaktį. Pirm. V. Guzevičius visu uolumu stengiasi, kad sukaktis būtų atžymėta kuo gražiausiai. Turimomis žiniomis, būsimasis minėjimas kelia susidomėjimo net ir tolimesnėse vyčių kuopose ir tikimasi susilaukti daug svečių. Banketas ir šokiai įvyks spalio 23 d. 7 val. vakare Liberty svetainėje, Linden, N. J.

Nauja vyčių valdyba
Šiems metams vyčių kuopai vadovauti išrinkti: pirm. V. Guzevičius, dvasios vadas kun. A. Kasperas, vicepirm. S. Bundonis, prot. rašt. Alg. Bundonis, fin. rašt. Ald. Cesnavičiūtė, išd. J. Tratulis, kor. A. Dobilaitė. Paskutiniam susirinkime pasidalino įspūdžiais iš seimo Pittsburghe V. Guzevičius ir J. Tratulis.

SPARKY SAYS

Don't Use Flammable Cleaning Fluids!

Don't give fire a place to start!

Vienintelė lietuviška BAŽNYTINIŲ ŽVAKIŲ DIRBTUVĖ

(įsteigta Kaune 1911 m. J. Kučinsko)

"HOLY FLAME"

B. A. KUČINSKAS
11-17 VARICK STREET BROOKLYN 22, N. Y.

Telef.: Nuo 9 val. iki 5 popiet — EV. 4-1882-3
Kitomis valandomis — Illinois 8-7118

46 metų sukaktis

LINDEN, N. J. — ALRK Moterų Sąjungos 53 kuopa Lindeno Liet. parko salėje minėjo savo organizacijos 40 metų veiklos sukaktį.

Gražiam būriui narių, ir svečių susirinkus prie vakarienių stalo, pirm. K. Šukienė vašes pradėjo įdanginiu žodžiu ir malda. Kiek vėliau A. Liudvinaitienė, vietos žinoma aktyvi veikėja, padarė trumpą 40 metų Sąjungos veiklos apžvalgą. Pasirodė, kad ketvirtame Kat. Federacijos kongrese 1914 m. Chicagoje buvo padėti Moterų Sąjungai pamatai, ant kurių išaugo stipri organizacija. Šiandien Sąjunga turi 74 kuopas su 2.529 narėmis. Turtas siekia 160 tūkstančių dolerių. Turi švietos, savišalpos, jaunamiečių skyrius, savo choras ir t.t.

A. Skučienė savo paskaitoje gražiai apibūdino tremtinės vaidmenį ir ragino visas ateives nedelsiant jungtis į organizaciją.

Meninę programą dalį sudarė moterų choras, dukterų atskiri numeriai ir vaidinimėlis "Pas fotografą".

Moterų choras padainavo 8 liaudies harmonizuotas dainas dviem ir trim balsais. Vadavo Marijona Čižauskienė, turinti ilgametę choro vedimo praktiką. Choras yra padaręs gražią pažangą ir dainas gražiai išpildė.

Programą papildė deklamatorė Vaičiūnaitė ir žinoma jauna pianistė Irena Stankūnaitė. Programą linksmai užbaigė B. Ašmantienės ir B. Sabeckienės parengta komedija ir visų narių kartu sugiedotas Moterų Sąjungos himnas.

Sventės proga sveikino: komp. J. Čižauskas, J. Stankūnas, Skučas iš Westfield, Vyčių pirm. V. Guzevičius, St. Strazdienė ir mok. Prapuolėnis iš Lindeno. Linkėjo moterų kuopai ir toliau sėkmingai darbuotis kultūros srityje. Nemažas publikos škaičius ir iškilmingo minėjimo programa pakėlė Lindeno Moterų kuopos dvasią ir paskatino naujai veiklai.

Buvęs
V. Guzevičius visu uolumu stengiasi, kad sukaktis būtų atžymėta kuo gražiausiai. Turimomis žiniomis, būsimasis minėjimas kelia susidomėjimo net ir tolimesnėse vyčių kuopose ir tikimasi susilaukti daug svečių. Banketas ir šokiai įvyks spalio 23 d. 7 val. vakare Liberty svetainėje, Linden, N. J.

RAMUNĖS

Mūsų ramunių žiedai yra Hungarijos, švieži ir medum kvepia; moterys, kurios geria ramunių arbatą, būna gražios ir nepiktos; galite pabūti dieną kitą ir nevalge, bet pirkitė ramunių ir pradėkite atgauti gesnę sveikatą. Kai prisiūsi mums \$2.50, tai mes pasiūsi- me jums svarą ramunių ir gerą knygą "Sveikata ligoniam" — gydymas visokių ligų š aknimis, žievėmis, žiedais, sėklom ir lapais.

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
South Boston 27, Mass.

PIGIAI VASAROS PROGA
NAUJAS TYLIOS LIEPSNOS AUTOMATIŠKAS OIL BURNERIS
Nieko Nereik Imokėti! Pilnai Įtaisytas
Išsimokėt Per 3 Metus!
Pilnai Garantuotas! \$250

BAYVIEW HEATING CO.
45 DORSET STREET DORCHESTER, MASS.
Tel. GE 6-1204

NEW YORKO brangenibių parodoje kino artistė Merle Oberon su deimantu, vertu 660.000 dol

Seserų padėka...

Atkelta iš 6 pusl.
A. Akstinienei, V. Kaupinienei, M. Petrikienei.

Iš Stoughtono: Savickams, J. Cenčiutei, C. Bunevičiutei.
Iš Cambridge: P. Remeikams, V. Jankauskaitei, P. Lučkonienei.

Iš Brighton: P. Klotz, K. Sangavičienei, P. Sangams, M. Cemeniti, K. Pakštams, K. Kondrotienei.

Iš Brocktono: J. Jakavonytei, A. Česnienei, P. Kubiliui, Pr. Kubiliui, Pr. Kašėtai, E. Kubilienei, Adomkevičiams, S. Samatovičienei, D. Kasperovičienei, J. Baronui, A. Šedui-kiui, J. Švagždžiui, M. Gofensams, P. Bačkauskams, B. Samsonienei, N. Bensonams, C. Grandmontaitėi, A. Vaitkevičiutei, M. Sinkevičiutei, B. Gutauskaitei, Pareigiams, N. Tamošaitytei, A. Sabaitytei, V. Mazgeliams, R. Rock, R. DeMolles, T. Petkelytei, L. Keturakytei, N. Ramanauskai-tei, N. McCarthy, A. Česnai, S. Norton, N. Vereškai, N. Grecevičienei, V. Slažienei, H. Jezukevičiutei, M. Čiužienei, E. Tautkui, V. Kucinienei, F. Stundžai, J. Sisui, A. Jakavonytei, V. Venčauskui, C. Cicora, J. Lukas, J. Samsonaitėi, P. Smith, S. McGinn's, A. Valantkevičiutei, G. Šeduikytei, J. Zarella, L. McCarthy, S. Sidiauskaitėi, Bukantams, A. Kasperaitėi, G. Stasaitytei, M. Anusevičiutei, L. Duncan, C. Jeskyte, M. Kelleher, Barauskams, M. Tumoniams, Grandmotnams, A. Tautkui, V. Jakavoniui, J. McGinnis, Seržantui Tautkui ir jo padėjėjams, policininkams, R. Mantautaitėi, P. Mulevičiui.

Tad dar kartą visiems nuoširdų acū. Atleiskite už visus pasitaikiusius trūkumus. Lai gerasis Dievulis atlygina visiems mūsų geradariams, neužmiršime savo maldose visų, kurie mus parėmė.

Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų Kongregacijos Generalė Mofina

RAMUNĖS
Mūsų ramunių žiedai yra Hungarijos, švieži ir medum kvepia; moterys, kurios geria ramunių arbatą, būna gražios ir nepiktos; galite pabūti dieną kitą ir nevalge, bet pirkitė ramunių ir pradėkite atgauti gesnę sveikatą. Kai prisiūsi mums \$2.50, tai mes pasiūsi- me jums svarą ramunių ir gerą knygą "Sveikata ligoniam" — gydymas visokių ligų š aknimis, žievėmis, žiedais, sėklom ir lapais.

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
South Boston 27, Mass.

PIGIAI VASAROS PROGA
NAUJAS TYLIOS LIEPSNOS AUTOMATIŠKAS OIL BURNERIS
Nieko Nereik Imokėti! Pilnai Įtaisytas
Išsimokėt Per 3 Metus!
Pilnai Garantuotas! \$250

BAYVIEW HEATING CO.
45 DORSET STREET DORCHESTER, MASS.
Tel. GE 6-1204

BOSTONO ŽINIOS

Mergaičių sodalių
se'melis spalio 17 prasidės šv. Mišiomis 10 val. r. šv. Petro bažnyčioje. Mišias atnašaus ir pamokslą pasakys kun. J. Žuromskis. Tuoj po mišių N. Anglijos sodalių pirm. O. Kudarauskaitė papuos Marijos statulą gėlių vainiku. Bendri pietūs 11:45 val. par. salėje, posėdžių pradžia 2 val. p. p. Kalbės kun. P. Corcoran, SDB ir bus naujos valdybos rinkimai. Po rinkimų — pamaldos šv. Petro bažn. Bendra vakarieniė par. salė 6 val. vak. Po vakarieniės kun. A. Kontautas papasakos savo įspūdžius iš kelionės į Europą ir parodys paveikslų.

Sodalių Whist Party
rengiama šv. Petro par. salėje spalio 20 d. 8 val. v. Bus galima gauti įvairių užkandžių ir dovanų. Pelnas skiriamas parapijos organizuojamam orkestrui.

Kristaus Karaliaus šventėje
vyčiai rengia pamaldas ir bendrą komunią šv. Petro bažn. 9 val. r. Po mišių bus pusryčiai, kuriuose gali dalyvauti visi. Pusryčių bilietas 1.50 dol.; galima gauti klebonijoje ir pas vyčių valdybos narius.

Kun. A. Sabaliauskas, užbaigęs šv. Petro par. mišias, išvyko į savo vienuolyną Paterson, N. J.

Sutvirtinimo sakramentas
suaugusiems spalio 17 d. bus teikiamas šv. Kryžius katedroje. Kreiptis tuos reikalu į savo parapijos kleboną.

Bostono kolegija pradėjo statyti pedagogikos mokyklos naują pastatą.

Balfo rinkliava Bostono miesto gatvėse davė \$1,628.76 dol. Galima buvo surinkti daugiau, jei būtų atsiradę daugiau rinkėjų.

Lietuvių mokytojų konferencija šaukiama spalio 17 d. 5 val. vak. Brocktone, Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vienuolyne.

J. Gaidelio vadovaujamoji Bostono vyrų chorą pas'kvietė koncertuoti "Draugas" į Chicago.

Apsisaugoti nuo oro pavojaus, jei koks priešas užskristų, Bostone statoma 12 požeminių slėptuvių.

RAMUNĖS
Mūsų ramunių žiedai yra Hungarijos, švieži ir medum kvepia; moterys, kurios geria ramunių arbatą, būna gražios ir nepiktos; galite pabūti dieną kitą ir nevalge, bet pirkitė ramunių ir pradėkite atgauti gesnę sveikatą. Kai prisiūsi mums \$2.50, tai mes pasiūsi- me jums svarą ramunių ir gerą knygą "Sveikata ligoniam" — gydymas visokių ligų š aknimis, žievėmis, žiedais, sėklom ir lapais.

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
South Boston 27, Mass.

PIGIAI VASAROS PROGA
NAUJAS TYLIOS LIEPSNOS AUTOMATIŠKAS OIL BURNERIS
Nieko Nereik Imokėti! Pilnai Įtaisytas
Išsimokėt Per 3 Metus!
Pilnai Garantuotas! \$250

BAYVIEW HEATING CO.
45 DORSET STREET DORCHESTER, MASS.
Tel. GE 6-1204

LDS SEIMAS
po dviejų metų šaukiamas Bostone, šv. Petro par. salėje, spalio 23 ir 24 d. Seimo metu bus suvaidintas kun. St. Kneizio paraštyvas dramos vaidėlis "Motinos vargai". Vaidina Waterburio lietuvių parapijos choristai.

Cambridge, Mass.

Kleb. kun. Pr. Juškaitis, spalio 4 d. šventės vardinės, buvo pagerbtas Nekalto Prasidėjimo lietuvių parapiinės mokyklos, vadovaujamos Nukryž. Jėzaus seserų. Mokiniai dainavo, šoko, vaidino. Mokyklos globėjui kleb. kun. Pr. Juškaičiui buvo sugiedota ilgiausių metų.

Trefininkų rekolekcijos
mūsų parapijoje buvo suroštos spalio 1-4 d. Rekolekcijas pravedė ir pamokslus sakė T. Jonas Dyburys, OFM, Kennebunk Porto pranciškonų vienuolyno gvardijonas.

Barbora Horning, baigusi mūsų parapiinę mokyklą, rugsėjo 11 d. priėmė moterystės sakramentą su Karoliu Shea. Naujajai šeimai linkime šviesaus ir laimingo gyvenimo.

Mirė
Alena Kanišauskienė, ilgametė Cambridge gyventoja, mirė rugsėjo 23 d. Palaidota rugsėjo 27 d. šv. Mykolo kapinėse.

Petronėlė Kijauskienė, neperseniausiai iš Vokietijos atvykusi, mirė rugsėjo 28 d. Ji buvo trefininkė. Ailaukius už jos vėję 3 gedulingas mišias, spalio 1 d. palaidota šv. Mykolo kapinėse.

Vincentas Gedrimas, ilgai sirgęs, mirė spalio 1 d. Po 3 gedulingų mišių iš Nekalto Prasidėjimo bažnyčios išlydėtas ir palaidotas šv. Mykolo kapinėse spalio 4 d. Velionis, ilgai gyvenęs Cambridge, pasakutiniai metais buvo nusikėlęs į Brighton, Mass.

ZALETSKAS
FUNERAL HOME
564 EAST BROADWAY
South Boston, Mass.
D. A. Zaletskas, F. E. Zaletskas
Glaboriai ir Balsamuotojai
Patarnavimas dieną ir naktį
Koplyčia šermentis dykai.
NOTARY PUBLIC
Tel. SO 8-0815
South Boston 8-2609

BARASEVICIUS ir SŪNUS
FUNERAL HOME
254 W. Broadway
South Boston, Mass.
JOSEPH BARACEVICIUS
Laidotuvių Direktorius
Tel. South Boston 8-2590

WAITKUS
FUNERAL HOME
197 Webster Avenue
Cambridge, Mass.
PRANAS WAITKUS
Laidotuvių direktorius ir balsamuotojas
NOTARY PUBLIC
Patarnavimas dieną ir naktį
Nauja moderniška koplyčia šermentis dykal. Aptarnauja Cambridge ir Bostono kolonijas žemliausiomis kainomis. Kainos tos pačios ir i kitus miestus.
Reikale šaukite: Tel. TR 6-6134

Klausykite LIETUVOS ATSLIMINIMU radijo valandas
Šeštadieniais 4:30-5:30 val. p.p.
Stotis WEVD
1330 kil. 97.9 MEG. (FM)
Direktorius
Jokūbas S. TUKAŠA
1264 WHITE str. HILLSIDE, N.J.
WAverly 6-3325